

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 4. APRIL 1980

ŠTEV. 14. (1962)

Proslava 25-letnice Zveze slovenskih organizacij na Koroškem:

Nadaljevali bomo delo v duhu dediščine

ki so nam jo izročili naši junaški borci za svobodo
in zaslužni narodni delavci s svojim svetlim zgledom

S slavnostno prireditvijo v napolnjeni veliki dvorani celovskega Doma glasbe, ki sta jo krasili avstrijska in slovenska zastava je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem minulo soboto proslavila svoj jubilej — petindvajsetletnico obstoja, pri čemer pa je bilo povedano, da to obletnico obhaja kot naslednica že med narodno-osvobodilno protifašistično borbo nastale Osvobodilne fronte in poznejše Demokratične fronte delovnega ljudstva, tako da sega njeno kontinuirano delovanje nazaj v najtežji čas, ko se je na smrt obsojeni slovenski narod odločil za boj in s tem za življenje.

O tej neprekinjeni povezavi je pričala udeležba na proslavi: iz vseh predelov našega ozemlja so prišli stari zaslužni rojaki, ki so se še aktivno borili kot partizani in aktivisti v protifašističnem boju, trpeli v nacističnih zaporih in koncentracijskih taboriščih, bili pregnani z domače zemlje, pa so po osvoboditvi spet zgrabili za delo ter v najtežjih pogojih obnovili naše narodno življenje; poleg njih so sedeli sinovi in vnuki — mladi rod, ki nadaljuje delo in ohranja tradicije svojih prednikov z enakim zanosom in z istim ciljem — ohraniti slovenski življenjski prostor na tej zemlji.

Prireditvi in s tem jubilejki pa so izkazali priznanje tudi številni častni gostje. Med njimi so bili visoki predstavniki družbeno-političnih, borčevskih, kulturnih, mladinskih in drugih organizacij iz

matične domovine na čelu s tovarišico Vido Tomšičevo, članico predsedstva SR Slovenije; svetnik ambasade SFRJ Jugoslavije na Dunaju Milan Ribica in generalni konzul SFRJ v Celovcu Milan Šamec s člani konzulata; veččlanska delegacija slovenske narodnostne skupnosti v Italiji pod vodstvom predsednika SKGZ Borisa Raceta; predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc; zastopnik Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem; Zvezo socialističnih borcev za svobodo je za-

stopal Hans Pawlik, deželno vodstvo KPA za Koroško deželni sekretar Arnulf Raimund, Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem tajnik Werner Pressl, Dokumentacijski arhiv avstrijskega odpora univ. asistent dr. Willibald Holzer.

Po pozdravnih besedah tajnika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja so se navzoči z enominutnim molkom spomnili umrlih sodelavcev. Predvsem pa je spomin veljal tik pred obletnico ZSO umrlemu prvoborcu in revolucionarju Karlu Prušniku-

Gašperju ter povojnemu predsedniku osrednje organizacije dr. Francu Petku v zastopstvu za vse ostale umrle odbornike, aktiviste in sodelavce naše organizacije.

Slavnostni govornik dr. Franci Zwitter je obširno orisal zgodovino in razvoj Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ter zavzel stališče tudi k trenutnemu položaju slovenske narodne skupnosti. Njegova tehtna izvajanja objavljamo na posebnem mestu.

O nastanku in doslej prehojeni poti naše osrednje organizacije pa je bilo govora tudi v vsebinsko bogatem povezovalnem besedilu, ki ga je pripravil Marjan Srienca za napovedovanje posameznih točk pestrega kulturnega sporeda. Izvajali so ga združeni moški zbor Podjune pod vodstvom Hanzija Kežarja, mlada tamburaška skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple (Pepca Stane), mlajši mladinski zbor SPD „Danica“ iz Šentvida (Danica Kežar), tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč (Erika Wrolich) ter recitatorska skupina SPZ, v kateri so poleg režiserja Marjana Srienca nastopili še Sonja Ban, Tonči Schlapper, Franci Sadošek in Jože Blajs. Lok, ki so ga s svojim nastopom razpeli pevci, tamburaši in recitatorji, je segal od Franceta Prešerna preko Frana Ellerja, Otona Župančiča, Igorja Grudna, Ivana Minattija, Mateja Bora in Karla Destovnika-Kajuha do naših domačih besednih oblikovalcev Milke Hartmanove, Andreja Kokota in Valentina Polanška ter od narodnih motivov do borbenih partizanskih pesmi. V tem okviru je mladinski zbor „Danica“ prvoizvedbo pesmi „Mladi borci“ (besedilo je posebej za to priložnost napisal Andrej Kokot, uglasbil pa

jo je Radovan Gobec) posvetil umrlemu tovarišu Gašperju.

Vsi izvajalci smotno izbranega in na visoki ravni podanega sporeda so bili deležni hvaležnega sprejema, največje navdušenje med občinstvom pa je tudi tokrat izzvala borbena pesem, saj posebno prepričljivo izraža nezlomljivo življenjsko voljo, borbeno upornost in ustvarjalno vnemo našega človeka.

Ravno tem vrednotam so veljala tudi odlikovanja, s katerimi je ZSO ob svojem jubileju prvič vidno izrekla priznanje skupini najstarejših zaslužnih rojakov za njihovo dejavno prizadevanje v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Predsednik dr. Franci Zwitter je izročil PRIZNANJA ZSO petindvajsetim odlikovancem, katerih imena objavljamo na 3. strani.

Proslava, ki se je pričela s programatičnimi besedami največjega slovenskega pesnika Prešerna z željo po sožitju in bratstvu med narodi, je izzvenela s Pesmijo miru Jona Sireskujja ter v priredbi Radovana Gobca izpovedovala našo pripravljenost, da gradimo svet miru skupaj z delovnimi ljudmi vseh narodov. V tem smislu je bila proslava 25-letnice ZSO po eni strani obračun dela in boja v minuli dobi, toda po drugi strani tudi obveza, da bomo v okviru naše osrednje organizacije še nadalje vzajemno delovali za procvit slovenske narodne skupnosti na Koroškem v duhu dediščine, ki so nam jo izročili naši junaški borci za svobodo in zaslužni narodni delavci s svojim svetlim zgledom.

Tudi zadnji dunajski razgovor ni privedel do odločilnega preokreta

Kakor smo poročali že v zadnji številki, je bil minuli petek na povabilo zveznega kanclerja dr. Kreiskega na Dunaju razgovor med predstavniki vlade in treh v parlamentu oziroma koroškem deželni zboru zastopanih strank na eni strani ter predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na drugi strani.

Po uvodnem srečanju predstavnikov strank je bil razgovor koroških Slovencev z vlado in strankami. V tem razmeroma kratkem razgovoru so zastopniki strank povedali, da bi bile stranke za primer, da Slovenci sodelujemo v sosvetu, pripravljene na koncesijo in pristati na reformo zakona o narodnih skupinah v tem smislu, da zastopniki strank v sosvetu ne bi morali hkrati biti pripadniki manjšine. Na ugovor, da to sploh ni predlog manjšine (kar je jasno razvidno tudi iz uradnega zapisnika zadnjega razgovora), je prišlo do razmeroma ostrega nastopa tako kanclerja Kreiskega kot deželnega glavarja Wagnerja, ki oba sta hotela predlog za tako spremembo zakona podvaliti manjšini. Predstavniki obeh slovenskih organizacij so ponovno izjavili, da tu ne gre za predlog manjšine, vendar le-ta nima nič proti če stranke želijo tako spremembo; vsekakor pa manjšina nima nobenega vzroka spreminjati svojega odnosa do vprašanja sosvetov, ker tudi vlada

in stranke še niso povedale svojega stališča do operacijskega koledarja.

O vprašanjih tega koledarja in njegovi izvedbi je bilo govora v drugem delu, ko je vlada razgovarjala samo s predstavniki koroških Slovencev. Pri tem je kazalo, da je kancler Kreisky pripravljen po administrativni poti rešiti nekatera vprašanja, ki spadajo v pristojnost zvezne vlade. V podrobnem pregledu operacijskega koledarja so bile prediskutirane možnosti rešitve posameznih vprašanj in je bilo dogovorjeno, da osrednji slovenski organizaciji pisмено precizirata svoje zahteve in predloge glede vprašanj, ki zahtevajo podrobnejše strokovno obravnavanje, pa bodo na uradniški ravni osnovane posebne strokovne komisije pristojnih oblasti.

Tako je po zadnjem razgovoru na Dunaju videti določen znak pozitivnega premika samo na zvezni administrativni ravni, kajti glede načelnega obravnavanja problematike, zlasti tudi z ozirom na potrebne spremembe zakona o narodnih skupinah, ni zaslediti nobene pripravljenosti. Izgleda torej, da tudi kancler Kreisky ni uspel prepričati stranke o potrebi rešitve v smislu državne pogodbe. Absolutno nepripravljenost je opaziti zlasti na Koroškem, kjer se za fasado tristranskega dogovora skriva nacionalistična nestrpnost, ki je nedostopna za vsak argument.

ZSO podpira

kandidaturo predsednika
dr. Kirchschlägerja

Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na skupni seji dne 29. marca 1980 med drugim obravnavala tudi vprašanje letošnjih predsedniških volitev v Avstriji.

V izčrpnih razpravi je bilo ugotovljeno, da je ZSO že pri vseh predsedniških volitvah podpirala kandidata naprednih demokratičnih sil. Iz tega razloga tudi tokrat podpira kandidata SPÖ, sedanjega zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja. To še toliko bolj utemeljeno, ker je predsednik Kirchschläger v svoji dosednji dejavnosti na čelu države pokazal široko privrženost načelom demokracije, ponovno pa izpričal tudi razumevanje za narodnostne manjšine. Posebno smo pozdravili njegovo priznanje, ki ga je ob obletnici obglavljenja trinajstih žrtev iz Sel in Železne Kaple dal protifašističnemu boju koroških Slovencev, kakor tudi z ukinitvijo političnih procesov proti našim aktivistom.

Avstrijsko manjšinsko vprašanje spet pred forumom Združenih narodov

Prejšnji teden, v sredo 26. marca, je Odbor OZN za odpravo rasne diskriminacije (CERD), ki zaseda v Ženevi, med drugimi dokumenti obravnaval poročilo avstrijske vlade o izvajanju obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela s posameznimi mednarodnimi dokumenti glede odprave vseh oblik rasne diskriminacije. Avstrijsko poročilo je odboru tolmačil dr. Klaus Berchtold, v diskusijo o tem poročilu pa je poseglo od skupno 18 sedem članov odbora in je vsekakor zanimivo, da je razprava v pretežni meri veljala manjšinski problematiki. Odboru OZN za odpravo rasne diskriminacije pa sta ob tej priložnosti posredovala posebno vlogo tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev, ki sta člane tega foruma Združenih narodov opozorila na diskriminacijski značaj in posledice sedanje ureditve potom zakona o narodnih skupinah.

Med razpravo o avstrijskem poročilu so člani odbora posebno kritično ocenjevali določila zakona o narodnih skupinah glede takomenovanih posvetov. Pri tem so izrazili začudenje, zakaj člane teh posvetov imenuje vlada in zakaj jih ne izvolijo prizadete etnične skupine same. Tako je na primer grški predstavnik izrecno poudaril, da je pri odločitvi, kdo dela v dobrobit manjšin, odločilno besedo treba prepustiti manjšinam in ne vladi. Stališču drugih članov se je pridružil tudi sovjetski zastopnik, ki je naglasil, da je metoda izbiranja članov posvetov nedemokratična. Utemeljenost pomislekov manjšin zaradi sedanje ureditve in njihovega odpora proti posvetom pa je prav tako podkrepil filipinski zastopnik, ki je še posebej izrazil začudenje nad dejstvom, da tudi cerkev imenuje člane posvetov, ko vendar ne gre za versko temveč za etnične in narodne manjšine in torej za njihove kulturne in jezikovne pravice.

V razpravo o avstrijskem poročilu je posegel tudi jugoslovanski predstavnik Silvo Devetak. Uvodoma je poudaril razvoj dobrososedskih odnosov med obema državama in opozoril na zagotovilo, ki ga je ob lanskem obisku jugoslovanskega zunanjega ministra dala Avstrija, da bo izpolnila vse obveznosti iz člena 7 državne pogodbe. V zvezi z zakonom o narodnih skupinah pa je ugotovil, da ga je doslej sprejela samo madžarska manjšina, medtem ko imajo slovenska, hrvaška in češka manjšina resne pomisleke, in to gotovo ne brez vzrokov, ki jih vidi v naslednjih dejstvih:

1. V nasprotju z državno pogodbo, ki ne stavlja nobenih predpogojev za pravice manjšin na določenem ozemlju, stavlja zakon o

narodnih skupinah pravice manjšin v odvisnost od njihovega števila.

2. Zakon o narodnih skupinah lahko vodi k dejanski skrajni pravic slovenske in hrvaške manjšine, kot so predvidene v državni pogodbi, in sicer tako glede vsebine manjšinskega varstva kot tudi glede ozemlja, na katerem bi se ta mednarodna določila morala izvajati.

3. Pridržki manjšin v zvezi s svetovi izhajajo iz njihovega strahu, da bi sodelovanje v svetovih pomenilo soglasje z omenjenim krčenjem njihovih pravic, predvide-

nih v državni pogodbi; to zlasti še zaradi tega, ker so sosveti po sedanjem ustroju povsem v rokah vlade.

Ob koncu pa je jugoslovanski zastopnik naglasil, da je najboljši način reševanja takih problemov dialog med pristojno vlado in prizadeto manjšino. „Če pomislimo, da je tak dialog v Avstriji že obstajal (pri tem je Silvo Devetak očitno mislil na svoječasni kontakti komite — op. ured.), ne vidim nobenih zadržkov, da avstrijska vlada ne bi bila zmožna z dialogom s predstavniki etničnih manjšin, ki žive na njenem ozemlju, rešiti vseh problemov, ki se tičejo varstva manjšin, predvidenega v členu 7 državne pogodbe.“ Kot član odbora bi pozdravil vsak napredek, storjen na tem področju.

V odgovoru na ugotovitve posameznih članov odbora je dr. Berchtold menil, da je imenovanje članov posvetov potrebno za radi tega, ker po zakonu o narodnih skupinah nihče ni prisiljen, da se deklarira za pripadnika manjšine. Glede zastopnikov cerkve v svetovih je dejal, da cerkev v življenju manjšin tako v preteklosti kot danes igra zelo pomembno vlogo. O vzrokih, zakaj še niso konstituirani vsi predvideni sosveti, je trdil, da so različni: medtem ko gre pri Slovencih za načelno zavračanje zakona in s tem tudi sosvetov, so pri Hrvatih in Čehih po njegovem vzrok notranje razprtije.

Na koncu pa je zastopnik avstrijske vlade tudi tokrat zelo jasno demonstriral, kako zviška gleda Avstrija na vprašanje obveznosti, ki so ji naložene z mednarodnimi dokumenti. Decidirano je namreč odrekel Odboru OZN za odpravo rasne diskriminacije vsako pristojnost, da bi sodil o uresničitvi člena 7 državne pogodbe. Svoje zaključno zagotovilo, da bo prišlo do ustrezne rešitve in to v dialogu s prizadeto manjšino, pa je „okrasil“ z omejitvijo, da je pač tudi pri reševanju manjšinskega vprašanja treba upoštevati tisto, kar je realistično možno — kar z drugimi besedami in po dosedanjih izkušnjah pomeni, da hoče Avstrija samovoljno odločati o tem, ali bo, kdaj bo in kako bo izpolnjevala svoje mednarodne obveznosti.

Za izpolnitev državne pogodbe v dialogu z manjšinami

Komisija za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije je pod predstvom Bojana Lubeja obravnavala aktualna vprašanja odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Izrazila je mnenje, da je dosežen napredek v razvoju medsebojnega sodelovanja spodbuda za stalen in konstruktiven dialog, ki naj bi privedel do hitrejšega reševanja nekaterih odprtih vprašanj.

Med ta vprašanja sodi predvsem zagotovitev vseh pravic slovenski in hrvaški narodnostni skupnosti v Avstriji, kajti Jugoslavija je življenjsko zainteresirana za njun obstoj in nadaljnji razvoj, je poudarila komisija. Dosednja in svestranska zagotovitev pravic obema narodnostima skupnostima, ki izvirajo iz avstrijske državne pogodbe, je slej ko prej osnova, na kateri bosta lahko gradili svojo nacionalno identiteto in vsestranski razvoj kulture, prosvete, družbenih pogojev življenja in gospodarskega položaja. Zato je nujno, da Avstrija izpolni vse obveznosti iz državne pogodbe v enakopravnem dialogu z manjšinskimi organizacijami in s tem zagotovi take rešitve, ki bodo sprejemljive tudi za neposredno prizadete narodnostne skupnosti.

Take sporazumne rešitve odprtih vprašanj v medsebojnih odnosih bi prispevale k nadaljnjemu razvoju in poglobitvi dobrososedskih odnosov in h krepitvi vzajemnega upanja in prijateljstva, je naglasila komisija.

V Celovski Mestni hiši je bil 27. in 28. marca seminar za učitelje zgodovine na višjih in srednjih šolah, ki ga je kot nadaljevanje podobnega posveta lani v Salzburgu priredil nemško-slovenski koordinacijski odbor celovške školije v sodelovanju z deželno šolskim svetom. Predavanja so bila namenjena razvoju narodnostnega vprašanja na Koroškem v obdobju 1918 do 1938, torej zgodovinski dobi, o kateri zgodovinarji še ni prišlo do zaključne objektivne ocene. Zato so še posebno potrebna taka srečanja, ki služijo izmenjavi mnenj in potem razpravljanju vodijo do objektivnosti, s tem pa prispevajo tudi k ustvarjanju pogojev za sožitje obeh narodov v deželi.

V tem smislu so namen prireditve uvodoma poudarili tudi dvorni svetnik dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein za koordinacijski odbor ter poslevodeči predsednik deželnega šolskega sveta ravnatelj Karl Kircher. Kot predavatelji pa so sodelovali priznani strokovnjaki iz Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Univ. prof. dr. Erika Weinzierl z dunajske univerze je v svojem predavanju o temi „Avstrija v medvojni dobi“ ugotovila, da se je nemstvo v tem času vse preveč poudarjalo. Vendar so po njenem mnenju koroški Slovenci pokazali dosti več povezanosti z Avstrijo kot pa nemško govoreči Avstrijci, ki so povečini čutili „nemško“. To je privedlo do razvoja po letu 1938, ki je bil najgrozovitejši v zgodovini koroških Slovencev.

Dr. Erwin Steinböck je govoril o obrambnih bojih in plebiscitu v sodobni luči, ki je trdil, da so si v obrambnih bojih na Koroškem stali nasproti vojaki, ki so se za časa monarhije še borili skupaj. O avstrijski vladi je dejal, da je skušala najprej doseči ugodno rešitev mejnega vprašanja na severu, na Gradiščanskem in na Južnem Tirolskem in je šele potem prišla na pomoč Korošcem.

Slovensko zgodovino pisje o plebiscitu dobi je interpretiral univ. docent dr. Dušan Nečak z

Ljubljanske univerze. Naglasil je, da zgodovinska raziskava te dobe še nikakor ni zaključena, vendar pa je že sedaj jasno, da je na izid plebiscita odločilno vplival takratni mednarodni položaj in ne boji.

Univ. docent dr. Hans Haas s salzburške univerze je v svojem prikazu pravnega položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem po senžermenski pogodbi ugotovil, da se je položaj koroških Slovencev po razsulu večnacionalne monarhije v odslej pretežno nemški republiki bistveno poslabšal. Slovencev niso več smatrali kot avtohtono naseljeno narodno skupino,

izpostavljeni tudi očitkom iredentizma. Kritično je ocenil ljudsko štetje leta 1934, ko so našli le 24.857 Slovencev; ker je bilo štetje izvedeno po pripadnosti h kulturnemu krogu in ne po jeziku ali narodni pripadnosti, v tem smislu tudi ni priznava. Domovinski fronti vključitev slovenskih društev ni uspela, ker so bili Slovenci pripravljeni na to le pod pogojem, da ohranijo svoje organizacije. Pač pa so še naprej obstajale znane protislovenske organizacije, kot Heimabund, Schulverein Südmärk in druge.

Univ. asistent dr. Arnold Suppan z dunajske univerze je razčlenil odnose med Avstrijo in Ju-

Zgodovinarji so razpravljali o narodnostnem vprašanju na Koroškem

ki ima pravico do zaščite kot skupnosti, marveč samo kot jezikovno manjšino, katere pripadniki lahko zahtevajo individualne jezikovne pravice. Ta razvoj je pospeševala tudi senžermenska pogodba, ki je prav tako nudila manjšinski zaščito le posamezniku, ne pa narodni skupini kot celoti.

Ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Avguštin Malle se je bavil z obnovo slovenskih organizacij v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju koroških Slovencev po plebiscitu ter orisal njihovo dejavnost v prvi republiki. Pri tem je poudaril tudi samostojne nastope pri volitvah, ko so v koroškem deželnem zboru imeli po dva zastopnika.

O Slovencih v stanovski državi, torej v času od razpustitve parlamenta leta 1933 pa do priključitve Avstrije k Nemčiji leta 1938, je govoril univ. asistent dr. Karl Stuhlpfarrer z dunajske univerze. Menil je, da se položaj koroških Slovencev po odpravi demokracije v Avstriji ni bistveno spremenil; še naprej so bili med drugim

goslavijo v medvojni dobi ter prišel do zaključka, da je na te odnose vplivala vrsta pojavov, ki so kalili medsebojno razmerje, le v gospodarskem oziru sta bili državi navezani na medsebojno sodelovanje.

O projektu kulturne avtonomije za Slovence na Koroškem sta predavala ravnatelj dr. Valentin Einspieler ter univ. asistent dr. Andrej Moritsch z dunajske univerze. Einspieler je na osnovi zapisnikov „dokazoval“, da so se pogajanja razvila po krivdi Slovencev in mu je takšno zadržanje povsem nerazumljivo (morda se spomni zelo podobne usode, ki jo je v sedemdesetih letih doživela študijska komisija pri uradu zveznega kanclerja, ko krivdo za neuspeh prav tako valijo na Slovence, čeprav so v resnici njeno delo prekinili nemški nacionalisti v trenutku, ko so se že kazali znaki uspešnega zaključka — op. ured.). Kritično z vsebino tedanjega načrta kulturne avtonomije se je bavil Moritsch, ki je v tej zvezi opozoril tudi na bohotno razvijanje nacionalistične miselnosti na Koroškem, na za-

strupljeno ozračje pet let po plebiscitu in na problem narodno nezavednih Slovencev, ki so se pojavili kot „vindišarji“. Prišel je do zaključka, da je bila takratna kulturna avtonomija neresljiv problem; rešitev bi bila po njegovem mogoča le v reformi utrakvistične šole.

O Slovencih v Italiji v medvojni dobi je govoril univ. docent dr. Jože Pirjevec s tržaške univerze. Prikazal je, kako so se tržaški Slovenci v dvajsetih letih borili za svoje pravice po legalni poti, v parlamentu; ko pa se je pozneje po prihodu fašizma izkazalo, da to ni več mogoče, so se odločili za ilegalni boj. Kljub temu, da je prišlo leta 1930 v Trstu do velikega pracesa proti odporniški skupini „Tigr“, se je odpor v tridesetih letih nadaljeval in dosegel višek v partizanskem gibanju med drugo svetovno vojno.

Niz predavanj je zaključil prof. dr. Heimo Titz iz Celovca, ki je govoril na temo „Pouk zgodovine in problematike narodnih skupin na Koroškem“. Predavatelj je bil mnenja, da je v okviru politične vzgoje nujno treba upoštevati narodnostno vprašanje in z njim povezane probleme ter je tudi že nakazal vrsto konkretnih vprašanj, kot so npr. slrpnost napram drugače mislečim, odpravljanje predsodkov, jezikovni konflikti in podobno.

O posameznih predavanjih so udeleženci živahno razpravljali, tako da je pričakovati, da bo imel seminar svoje sadove v smislu objektivnega in neizmalicnega obravnavanja narodnostnega vprašanja tudi v šolskem pouku. Taka vzgoja mladine pa bi brez dvoma prispevala k odstranjevanju predsodkov, k medsebojnemu zblizevanju in razumevanju in k mirnemu sožitju v deželi. S tem namenom bodo zgodovinarji svoja srečanja nadaljevali in je za prihodnji seminar predvidena razprava o obdobju od 1938 do 1955, medtem ko bi naslednja prireditve veljala dobi po podpisu avstrijske državne pogodbe.

Dr. Anton Wutte

Čestitke in želje ZSO ob njeni petindvajsetletnici

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je ob svoji petindvajsetletnici prejela veliko število pismenih in brzojavnih čestitk, v katerih so ji različne organizacije in ustanove ter posamezniki čestitali za jubilej in ji želeli tudi v bodoče obilo uspehov v prizadevanjih za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Izmed teh čestitk moremo objaviti seveda le nekatere:

V imenu CK ZK Slovenije vam ob pomembnem jubileju — 25-letnici delovanja Zveze slovenskih organizacij — pošiljava tople pozdrave in čestitke. Vseh 25 let delovanja vaše organizacije je bilo prežeto z bojem za narodno identiteto in nacionalno enakopravnost koroških Slovencev, ki je potekal na temelju ustvarjanja enotnosti in na skupnem narodno-političnem nastopu Slovencev ne glede na idejne usmeritve ter strankarsko pripadnost in na povezovanju z demokratičnimi silami v Avstriji. Takšno združevanje Slovencev, k čemur je veliko prispevala široka aktivnost vaše organizacije, članov in njenega vodstva, je dalo in daje številne rezultate. Tudi pri delu v prihodnjem vam želimo veliko uspehov.

France Popit, predsednik CK ZKS
Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS

Zum 25. jährigen Bestandsjubiläum sendet Ihnen auch die Österreichische Liga für Menschenrechte aus Wien die herzlichsten Wünsche und Grüße. Dank Ihres beharrlichen Einsatzes konnte in den letzten Jahren für unsere slowenischen Mitbürger in Kärnten bereits manches erreicht werden, das in der ersten Republik noch undenkbar gewesen wäre. Werden Sie daher nicht müde, auch weiterhin für die restlose Erfüllung Ihrer verbrieften Volksgruppenrechte einzutreten im Interesse der Kärntner Slowenen, der Republik Österreich und der Unteilbarkeit der Menschenrechte.

Alfred Ströer, Präsident
Dr. Erich Körner, Generalsekretär

Ob pomembnem jubileju vam čestitamo za dosežene uspehe in vam želimo, da bi bilo vaše plodovito delo nagrajeno z uveljavitvijo narodnostnih pravic.

Italijanska unija za Istro in Reko

Wir möchten bei dieser Gelegenheit versichern, daß wir die gerechten Bestrebungen der Kärntner Slowenen, insbesondere die Erfüllung von Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages, stets unterstützen. Wir werden auch weiterhin alle anti-slowenischen, deutschnationalen und rechtsextremen Aktivitäten aufzeigen und bekämpfen. Mit den besten Wünschen und herzlichen Grüßen.

Prof. Dr. Herbert Steiner
Dokumentationsarchiv des Österr. Widerstandes in Wien

Ob 25-letnici obstoja Zveze slovenskih organizacij na Koroškem vam čestitamo in želimo v boju za uveljavljanje pravic Slovencev na Koroškem še naprej veliko uspehov. Obenem pa izražamo željo za naše nadaljnje plodno sodelovanje v korist obeh narodnostnih skupnosti.

Hajos Ferenc
za madžarsko narodnost v Sloveniji

Nadalje so Zvezi slovenskih organizacij čestitali za njen jubilej veleposlanik SFR Jugoslavije v Avstriji Novak Pribičević, predsednik mednarodne komisije ZZB NOV Slovenije Božidar Gorjan-Bogo, deželno vodstvo Komunistične stranke za Koroško, Komunistična zveza Avstrije, Komunistična študentska zveza v Gradcu, predsedujoči predsedstva Gospodarske zbornice Vojvodine Jon Srbovan in drugi.

Za vse pozdrave, čestitke in želje, ki jih je prejela ob svojem jubileju, se Zveza slovenskih organizacij na Koroškem tudi tem potom iskreno zahvaljuje!

25 let ZSO pomeni 25 let dela in boja za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem

Slavnostni govor na proslavi 25-letnice ZSO v Celovcu

„Petindvajsetletni obstoj Zveze slovenskih organizacij na Koroškem kot osrednje organizacije v današnji dobi hitrih sprememb že sam po sebi pomeni posebne pozornosti vredno dejstvo. Predvsem pa velja poudariti, da ZSO kot narodno gibanje ni staro šele 25 let, marveč ima svoje korenine v revolucionarnem narodnoosvobodilnem gibanju in kot taka predstavlja naslednico Osvobodilne fronte, ki je združevala vse zdrave sile našega ljudstva v borbi proti nacifašizmu in za nacionalno ter socialno osvoboditev.“

Tako je poudaril predsednik dr. Franci Zwitter, ko je v slavnostnem govoru na proslavi 25-letnice ZSO minulo soboto orisal zgodovino in razvoj naše osrednje organizacije. Spomnil je na čas, ko je odločitev pariške konferen- ce glede meje bila neposredni povod, da se je del koroških Slovencev pod vplivom belogardistične emigracije oblikoval kot samostojna manjšinska organizacija in je bila s tem tudi formalno izvedena že prej latentno obstoječa svetovnonazorna in politična diferenciacija. Ta činitelja in zlasti notranje- in zunanjepolitična situacija, ko je vladala „hladna vojna“, ko je prišlo do kominformatskega spora in se je v smislu antikomunističnega dekreta ob volitvah z ekskomunikacijo tudi uradna cerkev priključila pritisku države na vse liste, ki so ostali zvesti tradicijam narodnoosvobodilnega protifašističnega boja, so potisnile slovensko napredno gibanje v skorajda brezizhodno izolacijo.

„Danes retrospektivno lahko trdimo, da je bila tista doba najtežja preizkušnja, toda hkrati najsvetlejša demonstracija neuničljivosti in trdoživosti naprednega gibanja koroških Slovencev,“ je naglasil dr. Zwitter. „Z neomajno zvestobo in neizmerno predanostjo svetlim tradicijam NOB je prebredlo tudi to provokacijo in se s povezavo z demokratičnimi silami večinskega naroda iztrgalo iz izolacije, ki je kot mora hromila njegov zagon. Z ustvaritvijo akcijske enotnosti v slovenskih vrstah, ki je polagoma dovela do podobnih pogledov v vprašanjih, glede katerih je prišlo do razhajanja, to je glede ocene narodnoosvobodilne borbe in socialistične ureditve matične države Jugoslavije, pa je bilo doseženo, da je slovenska narodna skupnost artikulirala svoje narodne zahteve in postala nespregleden faktor v prostoru, v katerem živi, in da je ostala živ del slovenske narodne celote. To so brez dvoma neprecenljive zasluge ZSO, ki jih ob današnjem jubileju lahko s ponosom poudarjamo, ker niso le pomembno zgodovinsko dejstvo, marveč važna nenehna združujoča osnova za vsa naša skupna narodnopolitična prizadevanja.“

Govornik je prikazal ZSO kot vsebinsko popolnoma novo obliko zastopanja in uveljavljanja nacionalnih, kulturnih in gospodarskih interesov narodne manjšine. V spremenjenih narodnostnih strukturah, ko pri našem naseljenem prostoru ne gre več za zgolj enonacionalno pokrajino, marveč skoraj povsod za bolj ali manj nacionalno mešano ozemlje, zlasti pa v spoznanju, da je velik del naše narodne skupnosti spričo svetovnonazorne ožine in zlasti neučinkovitosti nekdanje manjšinske stranke že vedno iskal in našel svoje politično mesto v večinskih strankah, je bilo oblikovanje manjšinske strankarsko nevezane frontne organizacije, v kateri bi lahko naprej ostal vključen sleherni Slovenec v narodnopolitično dogajanje, ne da bi sicer zgubil povezavo s svojim narodom in podlegel asimilaciji, narodnopolitična nujnost.

Tako je ZSO sodobnim razmeram prilagojena organizacijska oblika v NOB nastalega demokratičnega gibanja na Koroškem. Že v narodnoosvo-

zajeti in vsebovani zgolj v naših interesih kot pripadnikov slovenske narodne skupnosti in zaradi tega ne smemo zanemarjati aktivnega sodelovanja z demokrati sosednjega naroda pri oblikovanju družbene ureditve in splošne politike dežele in države.

„To je v bistvu koncepcija ZSO, ki velja kljub slabim izkušnjam danes prav tako kot ob njeni ustanovitvi. To pa je tudi že odgovor vsem tistim, ki so od začetka zaradi svojih drugačnih ozkih političnih gledišč kritizirali ta široki koncept ZSO, kakor tistim, ki so škodovalno pozdravili nacionalistično peripetijo koroške SPO in pri tem deloma nezavesno, deloma pa tudi zlonamerno prezrli, da le-ta pomeni udarec prav tako njim kakor nam in vsej slovenski narodni skupnosti na Koroškem.“

To politiko, za katero se brez ponovnega potiskanja manjšine v izolacijo še ni pokazala prava alternativa, bomo zato nadaljevali z neomejenim prizadevanjem za strnjeno enotnost v borbi za skupne nacionalne interese, in to z iskanjem solidarnostne pomoči vseh demokratičnih sil večinskega naroda tako izven kakor tudi v okviru političnih struktur v korist izbojevanja naših pravic in v korist razvoja in krepitve demokracije, je poudaril govornik. To je potrebno tem bolj, ker je bila pred petindvajsetimi leti podpisana državna pogodba, ki predstavlja tako osnovo za obnovo demokracije in neodvisne Avstrije kakor osnovo za zaščito obstoja in na-

daljnega razvoja naše narodne skupnosti. Tu pa so dani tudi še nadaljnji razlogi za čim tesnejšo povezavo z vsemi tistimi, ki so jim pri srcu demokratičnost, neodvisnost in samostojnost avstrijske republike.

„Vendar pa ZSO pri oceni prehojenega poti in zlasti resnično iskrenega prizadevanja za enakopravno vključevanje v avstrijske politične strukture s ciljem sooblikovanja političnega in družbenega življenja ter primernega soodločanja na območju naselitvenega prostora naše narodne skupnosti ne more mimo tega, da ne bi poudarila svojega globokega razočaranja in svoje osuplosti nad razvojem znotraj odločujočih avstrijskih demokratičnih strank, še posebej znotraj v deželi in državi vladajoče socialistične stranke, ki so s trostranskim sporazumom z dne 1. julija 1976 spet krenile na staro izvalno pot strnjene nemonokacionalistične fronte proti pravicam kor. Slovencev, ki nujno vodi do konfrontacije.“

Pri tem je predsednik ZSO navedel zakon o narodnih skupinah, ki je bil sprejet na osnovi proti genezi in določilom državne pogodbe izvedenega vsiljenega manjšinskega ugotavljanja in o katerem je sam kancler Kreisky dejal, da je „skupni imenovalec“ predstav treh v parlamentu zastopanih strank. Tega zakona slovenska narodna skupnost nikdar ne more sprejeti in priznati kot izvedbo člena 7 državne pogodbe in bo zato ostal predmet infrontacije vsedotlej, dokler vlada in zakonodaja-

lec nista pripravljena skupaj s prizadeto manjšino iskati učinkovito pot sporazumnega reševanja.

Opozoril pa je tudi na pripravljenost, ki jo je ob lanskem obisku jugoslovanskega zunanjega ministra izrazila Avstrija, da bo izpolnila vse obveznosti, ki izhajajo iz državne pogodbe in iz drugih aktov in da bo storila vse, da zagotovi obstoj in učinkoviti razvoj slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji, medtem ko sta obe strani ob tem obisku soglašali v tem, da sta dialog in sodelovanje med avstrijsko vlado in zastopniki organizacij hrvaške in slovenske narodne skupnosti najboljše pot za rešitev vseh položaj in pravice teh narodnih skupnosti zadevajajočih vprašanj.

„To so načela, ki jih je ZSO formulirala že v svojem konceptu interpretacije določil člena 7 državne pogodbe — je ugotovil dr. Zwitter — in so bila potem sprejeta v skupno Spomenico koroških Slovencev, ki pomeni s tem, da jo je podpisal tudi Narodni svet koroških Slovencev, brez dvoma najpomembnejši in najvažnejši uspeh ZSO v njenem nenehnem prizadevanju za uresničitev popolne nacionalne in socialne enakopravnosti slovenske narodne skupnosti na Koroškem. S to spomenico ni le formulirala že danes veljavne platforme narodnopolitičnih zahtev koroških Slovencev, ampak je z njo uveljavila tudi načelo, da obe slovenski osrednji organizaciji v akcijah za doseg tega programa in sploh v vseh zadevah, ki se tičejo skupnega narodnega položaja Slovencev na Koroškem, nastopata skupno.“

V tej zvezi je dr. Zwitter poudaril v mednarodni manjšinsko-varstveni znanosti splošno priznano načelo, da je kakor posamezna država tudi narodna skupnost neodvisen in samostojen subjekt svojih pravic in teženj, ki mora soodločati o tem, kako si predstavlja svoje varstvo, to je zagotovitev obstoja in vsestranskega razvoja svojih žiljenjskih vprašanj. Kajti le neposredno prizadeto ljudstvo samo najbolje ve, kaj mu koristi in kaj škoduje, da samo izbere svojo pot, to je oblikovanje svoje politične volje in ureditev svojih življenjskih vprašanj in da zato vmešavanje in zlasti okroiranje določenih sistemov in ureditev ni dovoljeno in nasprotuje sodobnim načelom mednarodnega sožitja. Dosledno temu načelu pa ima narodnostna skupnost kot samostojen subjekt jasno tudi pravico, da sama voli svoje legitimne predstavnike in da se le-ti kot njeni zastopniki tudi priznajo.

„Če ta načela ob 25-letnici ZSO tako odločno poudarjamo,“ je dejal predsednik ZSO, „potem zaradi tega, ker je avstrijska republika ob sklepanju in sprejemanju zakona o narodnih skupinah vsa ta načela teptala ter slovenski in hrvaški narodni skupnosti poskušala vsiliti ureditev, pri kateri nikakor nista sodelovali in ki ne odgovarja interesom narodne skupnosti, niti ne pomeni izvedbe člena 7 državne pogodbe, marveč v resnici poskus njene revizije. Nihče pa ne more pričakovati od nobene narodne skupnosti in tako tudi od naše ne, da bi zamenjala mednarodno zajamčene pravice v korist svojega obstoja in vsestranskega razvoja z notranjdržavno ureditvijo, ki dobri dve tretjini avtohtonega slovenskega prebivalstva pritrga za te pravice in le na eni tretjini naselitvenega prostora tudi optično prizna prisotnost slovenskega prebivalstva.“

Pri tem pa je gluha in nedostopna za vse pomisleke in predloge slovenske narodne skupnosti, ki vedno spet izpričuje svojo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje pri reševanju njenih življenjskih vprašanj. Pač pa se trudi, da bi nas prepričala o koristnosti tako imenovanih posvetov narodnih

(Dalje na 8. strani)

ZSO je podelila priznanja petindvajsetim zaslužnim rojakom

Ob svoji petindvajsetletnici je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sklenila posebno PRIZNANJE, ki ga bo odslej podeljevala za dejavno prizadevanje v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

V jubilejnem letu se je ZSO odločila, da svoje PRIZNANJE podeli petindvajsetim zaslužnim, predanim borcem za pravice koroških Slovencev, in sicer je tokrat iz množice zaslužnih rojakov izbrala najstarejše, ki so vsi že nad 60 let stari ter so v vseh obdobjih boja za pravice slovenske narodne skupnosti sodelovali in se zavzemali za enakopravnost našega ljudstva.

Letošnji nagradenci ZSO so: APOVNIK Pavla, Senčni kraj pri Pliberku; DRAGAŠNIK Jurij, Vinare pri Vrbi; HARTMAN Folti, Klopini; KARGL Janez, Bače; KOBAN Tomaž, Št. Kandolf pri Kotmari vasi; KRAMER

Lovro, Holbiče pri Škofičah; KUHAR Helena, Železna Kapla; LAPUSCH Florijan, Podsinja vas pri Bistrici v Rožu; MERVIA Ivan, Pliberk; OGRIS Franjo, Celovec; OGRIS Janko st., Bilčovs; PEČNIK Janko, Rute nad Bistrico pri Pliberku; POLCER Andrej, Spodnje Vinare pri Št. Primožu; ROPAC Jože, Loče ob Dravi; SADOLŠEK Miha, Lobnik pri Železni Kapli; SCHERWITZL Gregor, Prosoviče pri Mariji na Zilji; SLUGA Tone, Ločilo; STRAUSS Jože, Dob pri Vrbi; TRUNK Maks, Žužalče pri Bekšanju; URSIC Martin, Št. Peter na Vašinjah; WEISS Janez, Celovec; WIEGELE Martin, Zahomec; WIESER Andrej, Borovlje; WIESER Nužej, Radiše; prelat ZECHNER Aleš, Celovec.

PRIZNANJA — umetniško oblikovano plaketo in diplomu — je odlikovancem izročil predsednik dr. Franci Zwitter ter jim čestital. Tem čestitkam se pridružuje tudi Slovenski vestnik s sodelavci in bralci!

Knjiga „Sramota umira počasi“ je bila predstavljena tudi v Celovcu

Tajnik ZSO Feliks Wieser je prejšnjo sredo v Dijaškem domu SŠD številnemu občinstvu predstavil novinarja Janeza Čučka, avtorja knjige „Sramota umira počasi“. Pri tem gre za izredno zanimivo knjigo, v kateri avtor opisuje slovensko poveljno politično emigracijo.

Po pozdravu in predstavitvi, je avtor knjige Janez Čuček spregovoril sam. Povedal je, da je knjigo napisal na osnovi dokumentov in njegovih obiskov v Argentini, Kanadi, Veliki Britaniji, Italiji, Avstriji, Zvezni republiki Nemčiji in na Švedskem, kjer se je pogovarjal s slovenskimi političnimi emigranti, ki so po vojni zbežali iz Jugoslavije. Tako je prišlo do izdaje prve knjige o emigraciji, tiskane v Sloveniji, s tem pa tudi do opisa ljudi, ki so sodelovali z okupatorjem in se

varjali početje belogardistov in domobrancev češ, da so se tudi oni borili za svoj narod. Ob teh vprašanjih je Janez Čuček menil, da ima veliko spoštovanje do ljudi, ki so drugačnega mnenja. Mladim zagovornikom domobranstva je dejal, da bo v hipu z njimi soglašal, če bodo dokazali en sam primer, da so se domobranci bojevali proti fašizmu. Takega primera seveda niso vedeli navesti in ga tudi ne morejo, ker ga ni. Vsak, ki se v primeru agresije poveže z okupa-

ru zastopali nekateri mladi diskutanti, prav gotovo ni izraz njihovega lastnega prepričanja niti nima izvora tukaj na Koroškem. Koroški Slovenci že med vojno nismo imeli izdajalcev, ki bi se udinjali fašističnim okupatorjem ter jim v belo- ali plavogardističnih, domobranskih ali ustaških uniformah in z italijanskim oziroma nemškim orožjem pomagali v boju proti lastnemu ljudstvu. Pa tudi po vojni med našimi ljudmi ni bilo tega strupa, marveč so ga vnesli šele tisti, ki so skupaj s svojimi poraženimi gospodarji krvavih rok zbežali pred zasluženim kaznijo in zdaj že desetletja gojijo in širijo nestrpnost politične emigracije.

Torej ni težko uganiti, kdo so tisti „mentorji“, ki zavajajo mladino, saj je za posamezne „vzgojitelje“ v Mohorjevih domovih splošno znano, kakšna preteklost jih je pripeljala na Koroško. Danes pa tukaj neodgovorno zlorabljajo svoj položaj za politizacijo dijakov v smislu tistih krogov, ki so se med vojno svetohlinsko sklicevali na vero in cerkev, ko so v službi fašističnih okupatorjev pobijali svoje rojake.

Zato od Mohorjeve družbe kot lastnice teh domov upravičeno pričakujemo in zahtevamo, da se nedvoumno izjasni: ali je priznana narodna ustanova, ki ji nihče neče osporavati zaslug v 130 letih njene obstoja; ali pa hoče biti podružnica in torišče sil, s katerimi koroški Slovenci nikdar nismo imeli niti nočemo imeti kaj skupnega. Emigrantov, ki so izdali svoj narod v najtežji dobi njegove zgodovine in svoje zablode tudi še danes nočejo uvideti, ne potrebujemo — še najmanj pa dovolimo, da bi jim bila prepuščena vzgoja naše mladine.

Pri tem pa naj bo povsem jasno povedano, da takšno manipuliranje mladine nima ničesar opraviti z „demokracijo“ in „pluralistično“ vzgojo, kajti tam, kjer se širi strup nacistične miselnosti — neposredno ali posredno — pač ne more biti prostora za demokracijo ali pluralizem.

s tem postavili na napačno stran zgodovine. Knjiga „Sramota umira počasi“ ni obračun s slovensko politično emigracijo, ker tega ni potrebno, je pa resnično pričevanje in odgovor na vprašanje, kakšni ljudje sestavljajo slovensko politično emigracijo, kdaj je nastala in kdo jo podpira.

Ko je Janez Čuček zaključil svoja izvajanja, je le-tem sledila živahna diskusija. Slednji je potem odgovarjal na številna vprašanja, ki so mu jih zastavljali udeleženci predstavitve njegove knjige. Njegovi odgovori so bili stvarni, temeljili so na resničnih dejstvih in zato so bili tudi prepričljivi. Mirno je odgovarjal dijakom iz Mohorjevega dijaškega doma, ki so zago-

terjem, je izdajalec svojega naroda in domovine, je dejal Janez Čuček. Dijaki iz Mohorjeve pa so med drugim spraševali tudi po besedilu prisega partizanov, pri čemer so merili na to, da se partizani niso borili samo za domovino. Odgovor so dobili od prisotnih bivših borcev; povedali so jim, da se je ta prisega imenovala „SMRT FAŠIZMU-SVOBODO NARODU“!

Vse nakazano potrjuje pravilnost izida pričujoče knjige, da bo mladina zvedela resnico o emigraciji, ki je tudi na Koroškem napravila veliko škodo.

V tej zvezi pa je nekaj stvari treba enkrat tudi povsem jasno in javno postaviti na pravo mesto:

Miselnost, ki so jo na tem večer-

Mladjevc brali v Mariboru

Profesorji in študentje Pedagoške akademije Maribor, člani Društva pedagoških delavcev Maribor in člani sveta za izobraževanje, kulturo in obveščanje pri OS ZSS Maribor so povabili sodelavce „mladja“ na literarni nastop in pogovor o njihovem delu.

Srečanje je bilo v ponedeljek, 31. marca popoldne v velikem amfiteatru

Za zdravo okolje

Ker je v programu koroških turističnih dejavnosti in politikov naseljeval znanega pogorja Nockgebiet s političnimi naselji, je Avstrijsko planinsko društvo štartalo akcijo, da prepreči to namero.

Mi nismo proti političnim naseljem, cestam, potem, žičnicam in smučarskim program, če so na pravem mestu. Ker pa načrtovani projekt ne odgovarja temu pogoju, smo proti temu projektu. To je vsebina odprtega pisma, ki ga je APD naslovilo na razna planinska društva in na pristojne koroške oblasti. Veseli moramo biti, da imamo na Koroškem še področja, kjer se lahko sprehajamo v lepem naravnem okolju. To seveda ni v škodo, marveč v veliko korist naši deželi, ki se trenutno še lahko pohvali, da imamo čista zdrava okolja, ki jih nekatere druge dežele nimajo več.

Ne samo planinska društva, tudi vsi tisti, ki ljubijo naravo, naj prispevajo svoje, da v pogorju Nockgebiet ne bi prišlo do realizacije omenjenega projekta, ki ga sicer zagovarjajo razni politiki, ki pa v končnem efektu pomeni velik korak nazaj in bi bil le „prispevek“ k uničenju narave.

Pedagoške akademije. Vabilu so se odzvali glavni urednik „mladja“ Florian Lipuš, urednik Janko Messner, Jože Blajs, Kristjan Močilnik in Jožica Čertov. Danica Čertov je pela socialnokritične pesmi.

Še pred tem pa smo brali v osnovni šoli v Rušah zadnjemu letniku in učiteljem: Lipuš satiro o metlah in z metlami, Močilnik zgodbo o medvedu Brundu, ki krošnjarji kot zaveden Slovenec po srednjeveški fevdalni Koroški, Blajs zgodbo z dvogovorom, ki se razvije v kavarnici, na koncu katerega pa se odkrije, da je v resnici samomor, Čertov je brala o obisku v bolnici, Messner pa buteljne, ki si odrežejo nosove. Tukaj smo doživeli veliko bralno kulturo med dijaki. Sledili so s pridržano sapo.

Po branju v šoli smo obiskali Glazerjev dom v vasi.

Razen Blajsa, ki je svojo — novo — prozo, pripravljeno za naslednjo številko „mladja“ ponovil tudi poslušalcem v Mariboru in s presenetljivim obratom na koncu vzbudil lepo zanimanje, smo drugi izbrali za študente in profesorje druge tekste: Lipuš satiro o sršenih in s sršeni, ki zida dosledno na satiričnih groteskih elementih, obrnjenih na razne strani in nikamor, kakor se to vzame. Močilnik je prikazal doživljajski izsek iz svoje pravkar zaključene vojaške službe, zato še zelo neposredno, prizadeto satirno — smisel in nesmisel „vojskovanja“ v kasarnah in dušebrižništva vojnih kuratov — evangeličanskega in katoliškega.

Messner je prebral tri slike iz svojega življenja, kratko prozo iz knjige

„Kärntner Heimatbuch“, ki bo v kratkem izšla v Trstu: kako so ga naredili za Johanna, kako se je učil stavčevne analize za sprejemni izpit v gimnazijo in kako so ga meščanski frkolini opeharili za dva šilinga.

Podpisana je brala lirčne pesmi iz zadnjih dveh števil „mladja“ — Čertov Danica je branje povezala s sledečimi pesmimi: F. Merkač — S trebuchom za kruhom, J. Messner — Brat zaspani in K. Kovič — Bela pravljica. Odzivnost med poslušalci bi lahko imenovala resnično prizadetost. Naše branje so sprejeli kritično. To je človek občutil, kakor hitro je odprl usta pred mikrofonom.

Dekan Pedagoške akademije prof. dr. Viljem Brumec nas je prisrčno pozdravil in predlagal, da bi se branje mladjevcem odsluhalo ponavljalo vsako leto. Njegovo vabilo smo razumeli kot priznanje za naš literarni ustvarjalni trud.

J. Čertov

Namesto vencev

Ob smrti tovariša Karla Prušnika-Gašperja so namesto venca v smislu želje pokojnikove žene prispevali:

● družina Milan Wieser iz Čahorč 300 šilingov za kulturni dom v Šentprimožu

● čebelarji iz Kotmare vasi pa domačemu SPD „Gorjanci“ 400 šilingov

Tovarišu Karlu Prušniku-Gašperju v slovo

Globoko prizadetost ob nenadni smrti tovariša Karla Prušnika-Gašperja je izrazil v obliki žalnega pisma nekdanji soborec in eden preživelih partizanov tragedije na Komlju, Juro Bojanovič iz Vojnika. On piše takole:

Ni še minulo pet let od tega, ko smo v Vojniku pri Celju svečano podpisali listino o pobratenju. Z mladostnim poletom in radostjo v očeh, smo v tem času poglabljali naše vezi, ki smo jih skovali v skupni borbi in jih utrjevali dobra tri desetletja.

Globoko smo bili presunjeni, ko smo zvedeli, da je za vedno prenehalo utripati Tvoje plemenito in junaško srce! Zavedamo se, da smo s Teboj veliko zgubili in Te bomo zelo pogrešali v naših medsebojnih stikih, kjer si bil vedno gonilna sila na vseh področjih našega sodelovanja.

Pogrešali bomo Tvojo toplo besedo, Tvoj nasmeh, Tvoj vzorni lik. Zavedamo se, da bo za Teboj nastala velika vrzel, vendar smo ponosni, da bo Tvoja plemenita in odločna misel živela naprej v naših medsebojnih stikih, saj je Tvoje neumorno in plemenito srce zasejalo seme, ki je obrodilo nšteto plodov.

Naše pobratimstvo skovano v borbi in miru, se bo še nadalje poglabljalo ob nenehni misli na Tebe, na Tvoje vzorno delo, za katero si vsa leta izgovaral.

Dragi naš Gašper, ponosni smo na Tvoj lik, na Tvojo osebnost, ker si kot granit kljuboval vsem težavam, s katerimi si se pri svojem plodnem delu nenehno srečaval. Tvoje klene in jedrnat besede so se vsadle v naša srca in bodo izvenevale dokler bo tod živel slovenski rod.

V imenu organizacije Združenja borcev narodnoosvobodilne vojske iz Vojnika, vseh krajanov tega kraja in v lastnem imenu, se ob turobnem slovesu klanjamo Tvojemu častnemu spominu in se zabvaljemo za vse Tvoje dobro delo pri povezovanju obeh organizacij. Želimo ti miren in spokojen počitek v svojem domačem kraju, v svoji zemlji, za katero si izgovaral pri svojem delu.

Tvoji zvesti življenjski družici Tereziji, otrokom in sorodnikom kakor tudi vsem soborcem izrekamo naše globoko in iskreno sožalje.

Prav tako je najgloblje sožalje izrazil Prušnikovi družini znani pisatelj Tone Svelina z Bleda:

Presenetila in močno me je prizadela vest o njegovi nenadni smrti, ki je ni nihče pričakoval. Saj je bil do poslednjega diha delaven, poln volje do življenja in vere v bodočnost.

Bil je kot viharik nad prepadom. Boril se je in kljuboval viharjem, strelam in plazovom. Obstal je kot uporno drevo, s koreninami, globoko zažrto v rodno zemljo. Zasejnil je veliko upanje, da le iz upora in boja vzklje svoboda.

Zato bo ostal večno živ na mrtvi straži domovine.

Pliberk - „Alles in deutscher Hand“

Začetkom letošnjega leta so na pliberškem pokopališču položili materi zemlji zidarskega mojstra Alberta Glawarja. V grob je legel eden tistih starih Pliberčanov, ki se je svoječasno z dušo in telesom zapisal velikomemški ideji, iz katere pa ni našel poti do konca svojega življenja. Ze v prvi republiki, to je precej pred drugo svetovno vojno, je postal ilegalen član nacistične organizacije in se že tedaj v tisočletnem Reichu usposabljal v prevratniških sposobnostih. Ko je leta 1934 v mesecu juliju prišlo do nacističnega „puča“ tudi pri nas v Pliberku, so iz Glawarjeve hiše, ki je na glavnem trgu, ilegalni nacisti iz Pliberka in okolice, streljali na žandarmerijsko postajo in jo tudi zasedli. Po splošno neuspelem puču v Avstriji, so se pliberški nacisti potuhnili delno pa pobegnili v „Reich“ in čakali na veliki dan, ki je potem napočil marca 1938. Gorel je za veliki Reich vso tedanjo dobo in sovražil vse tiste, ki niso bili njegovega mnenja.

Po zmagi nad fašizmom se je nekoliko odmaknil iz javnega življenja vendar ne za dolgo, kajti kmalu je spet skušal postati ugledna osebnost in to tudi dosegel v funkciji predsednika Heimatdiensta, kjer se je šel domovini zvestega patriota. Spet se je počutil močnega kot nekdanji in preziral vse tiste, ki so mislili drugače kot on. Vendar njegova zagotavljanja, da je domovini zvest, prebivalstvo ni jemalo resno, saj je z dejanji pokazal, da je bil eden tistih grobokopov Avstrije, ki so, izdali Avstrijo. Da, izdali so svojo domo-

vino Avstrijo, danes pa ravno ti ljudje najbolj kričijo, da so domovini zvesti. Da je bil istega duha kot nekdanji in nestrpen do naroda soseda, priča tudi njegova izjava ob priložnosti filma v avstrijski TV lanskega leta, da je „alles in deutscher Hand“ (vse v nemški roki).

Takšnih in podobnih „patriotov“ pa je na Koroškem še mnogo in le težko je verjeti, da so tisti, ki se trkajo na prsa, da so „heimattreu“, res domovini zvesti. Večje ironije ni na svetu.

To sem napisal zaradi tega, da bodo mlajši informirani, kaj so bili nekateri poprej, predno so postali „Heimattreu“!

S. F.

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO, tov. Felksom Wieserjem

OKRAJNA PISARNA PLIBERK posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

8. 4. 1980
Teodor Domej:
mladinska vprašanja

15. 4. 1980
dipl. inž. Feliks Wieser:
splošna narodnostna in gospodarska vprašanja

Belšak pri Pliberku

Pred nedavnim je praznovala svojo 80-letnico Marija Kresnik pd. Kulmežova mati. Kljub trdemu delu na gorski kmetiji je svoj visoki jubilej dočakala zdrava in čila. Želimo, da bi tudi sedaj, ko je naložila deveti križ na ramo, bila zdrava in polna življenjske volje.

Čestitkam z najboljšimi željami, katere je prejela ob njenem jubileju, se pridružujemo tudi mi — sovaščani oziroma znanci iz širše okolice.

Izšla je plošča Kernjakovih pesmi

Pesmi našega skladatelja in harmonizatorja Pavla Kernjaka so izšle tudi na gramofonski plošči. Pod naslovom „Portret Pavla Kernjaka“ je ploščo založila RTV Ljubljana, uredil pa Kajetan Zupan. V izboru je štirinajst Kernjakovih pesmi, razumljivo tistih, ki jih prepevajo vsi pevski zbori širom slovenskega kulturnega prostora in preko njega. Tu gre za pesmi kot je „Moj-cej“, „Oj, ti preburna ženska stvar“, „Ti puobč ja k ne lumpej“, „Juhe pojdam v Škofčce“, „Rož, Podjuna, Zila“ in druge. Torej tiste pesmi s

katerimi je Kernjak osvajal srca doma, v Sloveniji, pa tudi po širnem svetu. Zato bo plošča gotovo našla mnogo kupcev, ki bodo z ljubeznijo prisluhli Kernjakovi, s tem pa tudi naši koroški pesmi. Kernjak je naš, kot je naša pesem, ki tako preprosto, a vendar povsem prepričljivo govori koroškemu človeku in njegovi ljubezni do materine besede in rodne zemlje.

Čeprav je prostor gramofonske plošče omejen, je njen naslov „Portret Pavla Kernjaka“ povsem upravičen, ker skladatelja predstavlja s tistimi skladbami, s katerimi je Pavle Kernjak zaslovel kot velik glasbeni umetnik. Kernjakove pesmi nam bodo morda zdaj, ko ga ni več med nami, povedale več kot kdaj koli poprej, saj nam bodo utrjevale spoznanje, da Pavle s svojo pesmijo živi z nami naprej, da je zdaj postal neminljiv in da ga zdaj spoznavamo na nov način. In če je poleg plošče izšla še kasetna Kernjakovih pesmi, potem so založniki to storili prav, ker bo tako pesem pokojnega Filija na Trebi-

pojejo Korošci. Morda bodo uredniki kmalu spet razmišljali o izdaji nove Kernjakove plošče — in to se bo verjetno kmalu zgodilo, tedaj smo prepričani, da bosta tako plošča kot kasetna našli široko zanimanje v slovenskem kulturnem prostoru.

Spremno besedo Kernjakovi plošči je napisal Radovan Gobec, velik prijatelj koroške narodne pesmi. On je o Kernjaku-samouku med drugim zapisal: Kernjakova glasba je v najčistejšem pomenu ljudska in je tudi po zahtevnosti dostopna vsekemu pevskemu zboru, zato so se njegove pesmi priljubile tako pevcem kot poslušalcem povsod, kjer se sliši slovenska govorica. Skoraj ni programa, kjer ne bi bil zastopan tudi Kernjak. Črpanje iz koroške narodne zakladnice daje Kernjakovim pesmim posebno narodnoobrambo vrednost, ki se je izkazala že v preteklosti in se še posebej izkazuje danes, ko nazadnjaške sile na Koroškem še vedno ovirajo razvoj slovenskega življa.

Ploščo „Portret Pavla Kernjaka“ in kaseto lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

SREČANJE

bivših dijakov iz internata v Radovljici s profesorjem Žitnikom v ponedeljek 7. aprila 1980 ob 14. uri v hotelu Obir v Železni Kapli.

Prijetne velikonočne praznike želita vsem bralcem, sodelavcem in prijateljem

uredništvo in uprava

Slovenskega

VESTNIKA

nji zajela kar najširše plasti ljubiteljev njegove pesmi. In tako je prav, ker Kernjak to brez dvoma zasluži. Vendar moramo kljub zadovoljstvu, ki ga ob izidu plošče Kernjakovih pesmi izražamo, ugotoviti pomanjkljivost urednikov. Škoda namreč je, da med izvajalce niso vključili nobenega zbora, ki jih je Pavle Kernjak kot centralni zborovodja Slovenske prosvetne zveze vodil leta in leta. Poleg zbora „Galus“, ki je, mimo grede povedano, svoičas celo odklanjal Kernjakovo pesem, bi nujno moral biti prisoten vsaj eden izmed moških zborov s Koroške. Sploh pa menimo, da bi plošča verjetno naletela na še večjo odzivnost, če bi Kernjakovo pesem peli koroški pevci.

Ta ugotovitev pa seveda nikakor ni odraz kakršnega koli patriotizma in tudi ni naperjena proti izvajalcem, pač pa hoče podkrečiti tisti stavek, ki ga vedno spet slišimo: Koroško pesem najbolj pristno

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na dramsko predstavo Emila Freliha v treh dejanjih

VRNIL SE JE

v nedeljo 13. aprila 1980 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na veseloigro

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

ki bo v soboto 12. aprila 1980 ob 19.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku. Nastopa igralska skupina „Oder 73“

Prisrčno vabljeni!

Križanska kulturna zveza v Celovcu vabi na operno predstavo

SLOVO OD MLADOSTI (Prešeren)

10. aprila 1980 ob 16. uri v Slovenskem narodnem gledališču v Mariboru.

Prijave sprejema KKZ do 4. aprila pismeno ali telefonsko na naslov Viktoringer Ring 26, Celovec, tel. (0 42 22) 72565-24. Cena za odrasle 100 šilingov, za študente 80 šilingov.

imovine, češ: Vi partizani ste za kaj, saj nas ne bodo odgnali kam drugam! Kočarji pa gledajo to s poševnimi očmi, ko rečejo: „Kako pa naj bo na novo življenje urejeno, ako tudi partizani samo s takimi občujejo, ki kaj imajo? Za nas drvarje in dninarje in nekje gruntašem podložne bajtarje mora priti revolucija od spodaj, ki bo pometla z gospodo!“

Gašperja je spodbudilo, ko je slišal iz sekretarjevega poročila, da se od majske konference še niso sestali Janez, Johan in on. Zato je vsekaj vmes: „No to bomo zdaj tukaj na Obvrhju naredili! Zato smo zdaj tukaj!“ Vsem pa se je pokadilo pod nos, ko je bravec prečital: „Preveč ste bili malomeščansko familiarni, namesto da bi vaše delo slonelo na načelu demokratičnega centralizma! Povrhru nimate med sebo ostre kritike, čeprav tovariške kritike!“

Potem je bila beseda o zasnovani Koroški oblasti: eno okrožje bi zajemalo jugoslovanski del, drugo avstrijski del Koroške.

Gašper je pomislil na Johana: Ko bo to čul, bo gotovo imel pripombo: „A tako, še vedno upoštevamo mejo, mi slovenski partizani upoštevamo mejo, ki je niti Hitler ne upošteval!“ Tudi njemu se ni dopadla misel, zakaj bi za vruga opredeljevali ozemlje, ki je skupno slovensko ali skupno koroško, torej naše! Pa kaj veš, kaj se včasih kuha v višjih glavah, mali človek pač zagotovo reč dobi servirano, pa ti diši ali ne.

Ko je branje bilo končano, so mučno pokašljevali in iskali cigarete, katerih niso imeli, samo nekaj domačega tobaka je nekdo privlekel na dan. Vsi itak niso kadili.

„Ta smrdljivi dim je ravno prav za našo pokoro po tem kritičnem poročilu!“ se je nekdo pošalil, na kar se nihče niti zmrnil ni. Lojzu je bilo nerodno.

Turizem v Sloveniji

Gospodarska zbornica Slovenije je v okviru minulega celovškega strokovnega sejma gastronomije in turizma „Gast 80“ imela tiskovno konferenco, na kateri je seznanila koroški tisk z razvojem turizma v Sloveniji.

Nikjer na svetu ni tako majhnega koščka zemlje, kjer bi našli tako lepo pestro raznolično pokrajino kot je Slovenija. Na območju te dežele se stikajo štirje različni pokrajinski elementi: Alpe z ledeniki, Panonska nižina z njeno značilno arhitekturo, Kras s podzemskimi votlinami in sinji Jadran. Vse te posebnosti tvorijo bogat in pomemben turističen kapital, ki še zdaleč ni izčrpan in ki ima še ogromne razvojne možnosti.

Medtem ko je lansko leto število nočitev v Jugoslaviji nazadovalo, pa je Slovenija beležila lep uspeh, saj so našli kar 7 odstotkov več nočitev kot leta 1978. Pri domačinih se je zvišalo število nočitev za 11 odstotkov, pri inozemcih pa za 1 odstotek. Med inozemskimi turisti prednjačijo turisti iz Zvezne republike Nemčije, na drugem mestu pa so Avstrijci. Lansko leto je letovalo v Sloveniji 78.513 Avstrijcev, povprečen čas njihovega bivanja je znašal štiri dni. V primerjavi med letom 1978 in lanskim letom se je število nočitev avstrijskih turistov zmanjšalo za 10 odstotkov. Vzrok za ta padec števila nočitev je v dezinformaciji in v neki meri tudi pomanjkljiva reklama s strani turističnih dejavnikov Slovenije.

V Sloveniji se zelo prizadevajo, da bi turistične zmožnosti še stopnje-

vali. Tako so na področju cestnega prometa v zadnjem letu zgradili oziroma modernizirali 120 kilometrov cest, med katerimi je tudi 12 km nove avtoceste med Ljubljano in Vrhniko, 6 km dolgi cestni odsek med Radljami ob Dravi in jugoslovansko-avstrijskim mejnim prehodom, odprava prometnega grla v Ljubljani ter še celo vrsto drugih cestnih olajšav. Lansko leto so začeli tudi z gradnjo cestnih obvoznic v Mariboru, Ljubljani in Zalcu ter z modernizacijo mejnega prehoda Sentilj. Letos pa bodo modernizirali mejni prehod Kuzma-Bonisdorf in cesto, ki vodi tja.

V letošnji sezoni bo v Sloveniji 1700 novih postelj. Prav tako so v jeseni otvorili celo vrsto novih hotelov, nekaj pa jih bodo še letos.

Za boljše počutje gostov skrbijo številne prireditve, med katerimi naj omenimo „Kmečko ohcet“ v Ljubljani in 400-letnico obstoja kobilarne v Lipici s simbolizirano vožnjo poštne kočije z Dunaja preko Sentilja v Lipico in s Trsta v Lipico.

V zadnjem času igra v Sloveniji pomembno vlogo potovanje po markiranih poteh (transverzalah). Preko Slovenije vodi tudi takomenovana „Evropska pot“, ki se vleče od Baltika do Opatije ob Jadranskem morju.

Glede cen se ni mnogo spremenilo tako da so vsekakor konkurenčne. Za letovanje v Sloveniji so torej pogoj ugodni, tako da jih je vredno izkoristiti.

SPD „Danica“ v Innsbrucku

V soboto 23. marca je imelo Slovensko prosvetno društvo „Danica“ iz Šentvida v Podjuni v glavnem mestu Tirolske Innsbrucku koncert, v okviru katerega so nastopali mešani zbor, Trio Korotan in mešani oktet. Gostitelj je bil mladinski center ustanove Sigmund-Kripp-Haus. Naši prosvetaši so se radi odzvali povabilu, saj so tako imeli priložnost Tirolce seznaniti s slovensko pesmijo in kulturo oziroma z narodno skupino, ki je sestavni del avstrijske države.

Zbrano publiko je pozdravil predsednik „Danice“ Stanko Wakounig in izrazil zadovoljstvo in veselje nad prisrčnimi stiki, ki so nastali med obema ustanovama in ki koristijo tako enim kot drugim. Kot smo navajeni pri „Danici“ je bil program, ki so ga dali, eksakten in privlačen, tako da so nastopa-

joči bil nagrajeni z navdušenim aplavzom. Predsednik Wakounig je ob tej priložnosti orisal zgodovino koroških Slovencev in nakazal trenutni položaj naše narodne skupnosti, ki se bori za svoj narodni in socialni obstoj.

Tudi po večerji je bila diskusija, kjer je Stanko Wakounig odgovarjal na razna vprašanja v zvezi z našo narodnostno skupnostjo.

Naslednjega dne v nedeljo je zbor „Danice“ zapel v jezuitski cerkvi, kjer je bila tako odlična akustika, da je naši pevci še niso doživeli. Obiskovci cerkve so bili vznemirjeni nad petjem, in ga nagradili z vidnim navdušenjem.

Čeprav obisk na tem srečanju ni bil množičen, zato pa je bil tem bolj prisrčen. Prav to pa je smisel takšnih stikov medsebojnega razumevanja.

Valentin Polanšek

25

BRATOVSKA JESEN

I. del

Gašper se je tudi spomnil Rokovih fantov, kako so dvigali roke v hitlerjanski pozdrav in takoj navrh veselo stisnili pest. Da so tudi na Volčjakovem domu razobesili nemško zastavo aprila 1938, so marsikateri kapelški sistemski nacisti tolmačili kot očitno potegavščino.

Pohorc je bral potem iz sekretarjevega poročila od štirinajstega avgusta 1943: „Oblastni komite (OK) je zagotovil pravičen odnos partizanov do civilnega prebivalstva... in da je pri prebivalstvu v glavnem spodbil vse laži Hitlerjeve propagande o partizanih... Tako danes velika večina prebivalstva vidi v partizanski vojski zaščito in jamstvo lepše, svobodne prihodnosti... Ustvarjeni so vsi pogoji za še večjo mobilizacijo v partizane in za povečanje razkroj nemške armade...“ Pismo je nadalje kritiziralo delovanje skoraj vseh političnih aktivistov, ki je zgolj prakticizem, ker se omejuje samo na pereča vprašanja, kot so izseljevanje in odhajanje domačinov v nemško vojsko. „... pozablja se na splošne osnove in programe Osvobodilne fronte...“ je bral Pohorc.

Janez se je zamislil v resnične danosti, s katerimi se srečuje tukaj med koroškimi ljudmi: V prvi vrsti so to zgolj kmečki ljudje. Konvencionalnost je tuintam taka, da gotovi ljudje istovetijo versko trdnost z narodno zavestjo. Čutijo se razpoke med kmečkimi in bajtarskimi dninarji in kočarji. Prvi gledajo partizane zgolj kot zaščitnike njihove

Zdaj je brskal Janez po svoji torbici in pokazal oglas Osvobodilne fronte, potem je bral z donečim naglasom:

Slovenskemu narodu na Gorenjskem in Koroškem! Velika Britanija, Sovjetska Rusija in Amerika so postavile 22. junija eno samo fronto. Tu si stojita nasproti samo dva nasprotnika! Na strani svobode in boljše bodočnosti stojijo: Churchill, Stalin in Roosevelt, a na strani nasilja in barbarstva pa sta krvnika slovenskega naroda: Hitler in Mussolini. Tretjega nasprotnika ni in ga tudi ne more biti!

Iz letakov, katere so metala pred kratkim angleška zavezniška letala po Kranjskem in Koroškem, so zvedeli okajevci v Podhrbovškem bunkerju, da sta objavila dne 15. oziroma 16. julija letos londonski in newyorški radio v srbohrvaškem in slovenskem jeziku tudi tole:

„Tisti Jugoslavlani, ki so iz kakršnihkoli razlogov dopustili, da z Italijani sodelujejo, naj takoj prekinajo vse odnose z njimi in se po možnosti pridružijo partizanskim odredom. Kdorkoli bo še sodeloval z Italijani ali jim pomagal, bo izdajalec svoje domovine. Zdaj je prišla ura, ko se nihče ne more izgovarjati na notranje težave in opravičevati pri zaveznikih, da so notranje težave povod njegovega sodelovanja. V interesu zaveznikov in s tem jugoslovanskih narodov je, da se pozabijo vse notranje razlike, tako da bi bila Jugoslavija čimprej osvobojena. S tem bo osvobojeval Jugoslavije znatno pospešeno.“

Janez je tolmačil vsebino letaka z lastnimi besedami: „Pravtako vse to velja za tukajšnje koroške slovenske razmere glede sodelovanja s hitlerjevci. Celo za avstrijsko nemško ljudstvo tudi!“

Potem jim je sporočil letak še to: da so prišla v Vrhovni štab NOV in v ostale štabe angleška vojaška poslastva. Tako tudi v Glavno poveljstvo slovenske narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov.

Dogovorili so se glede skupnih vojaških akcij proti

Vrba žalujka

V parku, polnem različnega drevja, zelenih livad in cvetličnih gredic, se je po šumečem pesku belih stez igrala deklica z novo žogo. Toda žoga kmalu ni bila več tako bleščeča kot prej, zato je sklenila, da bo žogo umila v potoku, ki je tekkel skozi park. Umita žoga se je sicer svetila, vendar se deklica z mokro ni hotela igrati. Položila jo je v travo na sonce, da bi se posušila.

Ob tem potoku je rastle tudi vrba žalujka. V prvem pomladnem zelenju je bila čudovita! Vitke veje, ki so ji segale skoraj do tal, so se zelenkasto bleščale v popoldanskem soncu. Ob njenem debelu pa je stala klopca.

Čakanje, da se ji bo žoga posušila, je bilo deklici zelo dolgočasno, zato se je oprijela visečih vej vrbe žalujke in se zagugala. Guganje ji je bilo neskončno všeč, zato se je zavihтела še močneje, vendar se ji je zdelo, da nekdo otožno vzdihuje. Ozrla se je naokrog, toda ob vrbi je bila čisto sama. Še in še se je zaganjala in že je bingljala na vejah kot zvon v zvoniku. Nenadoma pa se je veja odlomila in deklica je padla po tleh. Tokrat pa je prav razločno slišala vzklik: „Ah boli.“ Res je deklico tudi bolelo, toda ona ni glasno vzdihovala, to je zatrdno vedela.

Pogled na odlomljeno vejo je v njej zbudil občutek krivde in guganje je ni več veselilo. Ozrla se je po žogi, toda na njej so bile še kaplje. Odločila se je, da bo na klopci ob vrbi še malo počakala. Vlegla se je na klop. Prav kmalu nato pa se ji je

zazdelo, da se je deblo vrbe žalujke premaknilo in se začelo spreminjati v krasno, visoko in vitko ženo. Obлека ji je v globokih gubah padala ob telesu. Vitke veje so se ji spremenile v dolge svetle lase, ki so ji segali preko ramen do tal. Na čelu tik las pa je deklica opazila svežo, krvavečo rano.

Lepa žena se je sklonila, pobožala deklico in ji spregovorila: „Veš deklica, nisi prav ravnala, ko si se gugala na mojih laseh. To me je zelo bolelo. Ječala sem od bolečin, toda ti me nisi hotela slišati. Poglej, kako velik šop las si mi izpulila in rana me zelo boli. Ker sem se ti končno zasmilila, vidim, da imaš dobro srce, zato sem sklenila, da ti bom povedala, zakaj sem precej drugačna kakor ostala drevesa in zakaj mi je ime Vrba Žalujka. Poslušaj!“

Imela sem sestro, zelo nežno. Bila je nekoliko mlajša od mene. Rastli sva prav blizu druga ob drugi. Obe sva se veselili jutranjega sonca, ki naju je božalo s svojimi zlatimi žarki. Veselili sva se ptic, ki so priletavale nam v goste. Prav tako sva bili veseli, če si je katera od njih naredila gnezdece v senci najinih vej. Skupaj sva uživali tišino noči in svežino rahlega dežja, ki je izpiral prah z najinih listov.

Kadar sta grom in blisk rezala nebo, sem jo varovala, kolikor sem jo mogla. Tudi takrat, kadar je silen veter mršil najini krošnji. Nekega dne pa so prišli k nama trije fan-

tiči. V rokah so se jim zasvetili ostri noži in začeli so jih metati v deblo moje nežne sestrice. Tekmovali so med seboj, kdo jo bo večkrat zadel. Priznati moram, da je večina nožev obtičala globoko v njenem debelu. Meni se je pa od žalosti pri vsakem zadetku povesila veja. Nič ji nisem mogla pomagati, saj smo drevesa kot prikovana v zemljo, iz katere črpamo svojo življenjsko moč.

Le nekaj vej še nisem imela povešenih, ko so se fantiči naveličali surove igre in upala sem, da bodo odšli. Toda ne, hoteli so še vedeti, kolikokrat so deblo zadeli. Ker pa tega ni bilo mogoče ugotoviti na skorji, so začeli skubiti deblo z noži. Na golem debelu so potem lahko prešteli vse zadetke. Videla sem nešteto ranic, iz katerih se je cedila svetla kri moje uboge sestrice in z njo je usihala tudi njena življenjska moč.

To je bila zame huda bolečina. V obupu in žalosti so se mi povesile še zadnje veje. Silna želja, da bi pobožala umirajočo sestro, se mi je izpolnila — povešene veje so mi začele rasti in rasti. Prijazen veter pa jih je zazibal prav do nje. Z njimi sem objela umirajočo sestro in vzela od nje slovo.

Fantiči pa so razposajeno odšli, ne da bi jih motila storjena surovost, saj so bila njihova srca pretrda za to.

Od takrat smo Vrbe Žalujke take, kakršne nas danes poznaš. Vidiš nas lahko povsod, kjer so negovani vrtovi, parki in prav pogosto tudi tam, kjer so ljudje našli svoj večni mir.“

To je deklici povedala prelepa žena in

Pomladanska

*Detel se ženi
v hosti zeleni,
mlada se ženinu
silno poda.*

*V krasni opravi
z venčkom na glavi
mlada najlepšega
fanta ima.*

*Prišli so svati,
godci kljunati,
prišlo je vse,
kar je v hosti doma.*

*Godejo, piskajo,
plešejo, vriskajo,
z njimi pomlad
je vesela prišla.*

*Z njimi bi radi
v lepi pomladi
plesali, vriskali
vsi, kar se da.*

se nato med rahlim šumenjem zopet spremenila v drevo...

Deklica si je pomela oči in ni vedela, ali je bilo vse to res, ali pa se ji je le sanjalo. A odslej ni nikoli več uničevala dreves, kajti sedaj je vedela, da so tudi drevesa živa, čeprav živijo drugače kakor ljudje.

Za dobro voljo

*„Jože, kaj misliš, zakonci res živijo
dalje kot samci?“*
„Ne, le življenje se jim zdi daljše.“

*„Nekaj je narobe z menoj, gospod
doktor. Zjutraj sem utrujen kot pes,
čez dan garam kot konj, zvečer pa
sem lačen kot volk.“*

*Doktor, potem ko ga preišče: „Mo-
ram reči, da ste tudi umazani kot
prašič, zato je najbolje, če greste k
živinozdravniku...“*

*„Verjameš, da dimnikar prinaša
srečo?“*

*„Verjamem! Moj sosed je imel av-
šasto ženo. Prišel je dimnikar in pu-
stil na njej odtise svojih rok; pa so
sosedu takoj odobrili ločitev.“*

Pomlad je počasi prajhala v deželo. Sneg je skoraj že ves skupnel, le pod strešnimi kapi in v senčnih globačah se je upiral toplemu soncu. Na sončnem bregu ob vodi so cveteli zvončki, trobentice, jetniki, pomladanski žafrani in podlesne vetrnice. Čmrlji, čebele, citrončki so stikali po njihovih cvetovih. Tudi leskov grm se je že zdrnil. Z dolgih mačic so rahle sape stresale rumen prah. Nedaleč od leske pa je rasel velik vrbov grm. Vsako leto so vaški otroci iz njegovih vej delali piščali. Ko je še sneg ležal okoli njega, so se na njem že pokazale mehke sive mačice. Sedaj, ko se je sonce že počasi upiralo v breg in tudi snega ni bilo več, so se mačice spremenile. Na njih so se pokazale drobne rumenkaste glavice, prašniki, v katerih je bilo polno cvetnega prahu.

Tistega zgodnjega pomladanske-

ga dne sta sosedov Jožek in Franček stikala za bregom in trgala zvončke, ki so bili ob vodi posebno veliki. Ko sta jih imela že polni roki, sta sedla na sonce k vrbovemu grmu in gledala v vodo, ki je prav počasi tekla mimo. Tedaj je prav mimo Frančkove gla-

Pod vrbovim grmom

ve priletela čebela in sedla na bližnjo mačico. Oba sta jo gledala. Kako je brskala po cvetju, obiskala še drugo in tretjo mačico, potem pa odletela. Zrla sta za njo, prav kmalu pa sta jo zgubila izpred oči. Čebela je letela domov in v drobnem želodčku nesla sladko tekočino. Ko je priletela v svoj panj in odložila sladko breme, se je naenkrat začela urno sukati po

satju. Kot da bi bila židane volje, je plesala in se vrtela. Še tovarišice, ki so doslej mirno ždele po satju, so se začele z njo vred vrteti. Kmalu pa je naša čebela nehala plesati in spet letela proti vrbi, ob kateri sta sedela Franček in Jožek. Za njo so priletele še

druge, tiste, med katerimi je plesala. Kar šumelo je nad fantkoma, toda nista se več menila zanje, gledala sta v vodo, ki je nosila mimo bele pene iz bližnjega tolmuna.

„Poglej, tam nese mrtvo čebelo“, je pokazal Franček na drobnem temno telesce, ki je plavalo po vodi.

Jožek se je sklonil, pokleknil

na breg in s palico počasi spravljal čebelo h kraju. Potem jo je vzel v roko in nekajkrat dahnil vanjo.

Dahnil je in čakal, kaj bo. „O, giblje se,“ je ves iz sebe dejal Jožek in kar naprej dihal v premrlo živalco in jo grel. Počasi je zganila krila in se postavila na noge. Topli sončni žarki so jo še nekaj časa grela na Jožkovi dlani, potem se je šele premaknila. Prav počasi je lezla po roki in se ustavila na koncu prsta. Jožek je čisto pozabil, da ima čebela tudi telo; gledal jo je, kako je spet zaživela. Ko se je čebela dodobra ogrela, je odletela.

Franček in Jožek sta še nekaj časa sedela ob vrbi in oživila še nekaj čebel, ki so padle v vodo. Ko pa se je sonce približalo gričevju, za katero bo zašlo, sta vzela vsak svoje zvončke in odšla domov. Na čebelice pa, ki sta jih rešila, zlepa nista pozabila.

Hitlerju in njegovim zaveznikom. Okajevcem so se posvetile oči ob besedah, da so začela metati angleška in ameriška letala na jugoslovanska tla prve pošiljke orožja in druge vojaške opreme.

Ko je prišla beseda na Mussolinijev padec, so tovariši vzkliknili: Smrt fašizmu!

Zdaj je bral bravec z letaka:

„Konec izdajalskega fašizma je tudi začetek konca Hitlerja in njegovih belogardističnih, ustaških in četniških zaveznikov, konec fašizma na svetu!“

Letak je končal:

„Bije zadnja ura, zadnja ura vsem tistim, ki še niso zapustili Hitlerja. Sredine ni in je tudi biti ne more. Kdor se ne bo odločil, ostane za vselej Hitlerjev pristaš!“

„Tako je!“ je pribil Lojz in ostali so se mu pridružili.

Z obveščevalcem Matevžem in njegovim bratom so se približali bunkerju še Johan s svojimi in Podhribovšek sam. Zadnji je prinesel v ročni košarici — domačini pravijo ‚cambuh‘ — izdatno jedačo.

„Tle so že dobili!“ je dodal kmet in pogledal po Johanovih. Ker je bil bunker poln, so posedli na prostem med debli. Vsak se je moral vvesti za smreko, drugače ni bilo obstanka v gozdni strmini. Za debelo smreko so se vkiдали Matevž, Domen in Johan.

„Da se še tudi midva enkrat dobiva!“ se je čudil vonomer Domen, zakaj z Johanom sta bila skupaj že osemindesetega l. v Landwehr-vojašnici v Celovcu, prav v tistih dneh, ko je govoril Schuschnigg zadnjič po radiu in končal, da naj ‚Bog varuje Avstrijo!‘ Johan je pilčil:

„Bog jo je salamejsko slabo varoval, ker je tako nacistično gnezdo. Zdaj šele vemo, koliko teh rjavih ščurkov je že sedelo za časa Schuschnigga na vseh merodajnih položajih v Avstriji!“

Johan je bil politično podkovan. Domen ga je gledal. Pri Domnu je bila ta reč taka, da je živel od petja, nekako privzgojene, skoraj otročje ljubezni do vsega, kar ima opravka z narodom. Političnih problemov ni videl, v prvi vrsti pa jih je tolmačil tudi povsem po svoje. Johan je bil stesani iz drugega lesa. Poznalo se mu je, da je prebival leta v Ljubljani, da je že v stari Jugoslaviji vzdrževal zveze z naprednimi ljudmi, prežetimi z revolucionarnim zanosom.

Potem se je rekel: Pohod k Hribovšku!

Med potjo se je zadrževal Johan pri Domnu. Brez vsake pogovorne zveze sta izmenjavala svoja doživlja po tistih vigradnih dneh osemindesetega leta, ko so morali 12. marca kot pripadniki avstrijske zvezne vojske v vojašnicah čakati kakor tepci, potem pa še znositi svojo plevnico s posteljnino vred na vojašnično podstrešje in tam prenočiti, kajti zjutraj so že prišli motorizirani in oklopni oddelki rajhovskih vajakov, ki so zasedli kasarniške sobe. Avstrijski vojaki so bili potem kot peto kolo na štiričnem vozu. Ni bilo službe. Dobivali so nemško enolončnico. Ni bilo izhoda. Vsak je občutil, kako so potisnjeni v stran. Prav za april 1938 pa so jih spustili zaenkrat domov. Goto-vo so menili hitlerjanci, da bodo glasovali vsaj doma za itak že izvedeno priključitev k Nemčiji.

„Ali so tebe vpoklicali potlej še enkrat?“ bi rad vedel Domen.

„Poleti so me spet imeli, a začetek julija sva jo popihala z Jozijem prek Borovelj in Zečan smuk v Jugoslavijo!“

Moj brat Matevž, pa je dezertiral oktobra 39!“

„Madona smo večkrat nastradali. Ti rečem, stara Jugoslavija ni bila drugega kot čakalncia na hitlerijo. Vse polno petokolonašev, korupcija gor do srbskega kraljevskega dvora, pa do ljubljanskih veljakov!“

„Dokler sem bil higar tukaj ob domači meji, je še

šlo,“ je nadaljeval Domen, „ko sem bil pa nekaj časa tudi dol na novi italijansko-nemški meji, sem bil v vedno večjih duševnih stiskah. Kolikokrat sva z nekim Rožanom namerjala popihati h gošarjem, pa je prišla premestitev prej vmes. V Rusiji pa se kratkomalo nisem upal dezertirati. Ne da bi verjel nemški propagandi, kar tako se nisem upal, sem si dejal: Kaj bom tujec v tujini!“

„Glavno je, da je nisi skupil od rdečearmejcev in da si zdaj med nami!“

„Potemtakem je že letos julija minilo pet let, odkar se tepeš proti Hitlerju?“

„Tako je in mislim, da do konca vojne ne more več trajati niti eno leto. Boš videl, prihodnja pomlad bo prinesla svobodo!“

„Niti predstavljati si ne znam, kaj vse si pretrpel. To ste prave slovenske korenine! Dokler bomo imeli take ljudi, nam niti Hitler ne more do živga!“

Johan se je čehal. Rad je vzel prijateljeve besede k sebi.

Domen je bil prvič na Podhribovškovi domačiji. Samo štirje ljudje so bili pri hiši: starejša oče in mati, posiveli možakar in ženska srednjih let z dveletnim sinom. Gašper in Johanovi so zatrjevali, da so tukaj najbolj na varnem za današnjo konferenco političnih aktivistov. Zdaj je Domen šele ugotovil, da so Johanovi vsi civilno oblečeni. Nič vojaškega ni bilo videti na njih, pač pa so bili razgledani in glede političnih in vojaških poročil premišljeno zgovorni. Domen je najprej mislil: Pri tej hiši pa se ne navdušujejo nad nami kot je to drugod po kmetijah neprisiljena navada. Mislil je na ‚Maruf‘ ali ‚Pri ženi‘, ‚Pri golažu‘, ‚Pri hlevcu‘ ali še v drugih hišah kapelške okolice.

(Dalje prihodnjič)

PETEK, 4. 4.: 17.00 Film o pičnem svetu škotske — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Jame — svet brez sonca — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eriski pasijon — 22.10 Pasijon danes.

SOBOTA, 5. 4.: 15.30 Naj živi ljubezen — 17.00 Gradbišče — 17.30 Nekoč je bil ... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto zvečer želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Nestrpno srce — 21.50 Šport — 22.10 Vešča — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 6. 4.: 10.45 Katoliška velikonočna služba božja — 11.55 Velikonočni nagovor papeža Janeza Pavla II — 15.00 Za 250 Mark skozi Južno Ameriko — 16.30 Pasja pustolovščina — 17.30 Bolek in Lolek — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Glasba je adut — 21.55 Kdo ima oči, da z njimi gleda — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 4.: 15.10 Zaklad v kanjonu — 16.30 Plava luč — 17.50 Miša noč — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Kako je Jezus iz strohopetcev naredil velikonočne zajčke — 18.35 Christos Anesti — 18.40 Pregled sporeda — 18.45 Benares — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Nestrpno srce — 21.45 Poročila.

TOREK, 8. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Novi testament z židovskega gledališča — 10.30 Glasbena veseliga — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Moj prijatelj Taldi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ZDA 1980 — 21.15 Igra se lahko prične — 22.00 Intervju.

SREDA, 9. 4.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Dežela in ljudje — 10.50 Surovine in svetovna gospodarstvo — 10.30 Zaklad v kanjonu — 17.00 Začarana soba lutk — 17.25 Rdeči avtomob — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Flambardi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret — 21.45 Šport.

CETRTAK, 10. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Koncilij v Kostancu — 10.30 Help! — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Don in Peter — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Paraziti — 22.00 Večerni šport.

PETEK, 4. 4.: 17.10 Pregled sporeda — 17.15 Krzysztof Penderecki — 18.00 Velika luč v križu — 18.30 Evangelizacijska služba božja na veliki petek — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dežela, ki govori moj jezik — 22.00 Deset pred deseto — 22.30 Srce je samotni lovec.

SOBOTA, 5. 4.: 17.00 Obala zlikovcev — 17.50 Može brez živcev — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Pomlad na Dunaju — 21.50 Za zakon in red.

NEDELJA, 6. 4.: 15.40 Pregled sporeda — 15.45 Avstrijske pihalne godbe — 16.15 Poldark — 17.05 La maison de campagne — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 4 epizode — 21.15 Prizorišča svetovne literature — 22.00 Šport — 22.15 Streljali bomo po polnoči.

PONEDELJEK, 7. 4.: 16.40 Pregled sporeda — 16.45 Poj z nami — 17.15 Help! — 18.45 Portret — Alexander Girardi — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Ne imejte strahu — 20.15 Kraj dejanja — priča — 21.55 Šport — 22.10 Markiza iz O...

TOREK, 8. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Potovanje k mejam jaza — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Cirkuski čari — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 9. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Francoščina za začetnike — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.05 Olimpijske legende — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Divje srečanje bivših sošolcev.

CETRTAK, 10. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Pota k umetnosti — kultura Made in Austria — 19.15 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Akcija energija — 21.15 Šartelj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 4. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Križev pot.

SOBOTA, 5. 4.: 9.45 Dr. A. Feinig: „Kristus iščejo (ljudski običaji na Koroškem na krstnico).“

NEDELJA, 6. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — „Vstal gospod je in živi...“

PONEDELJEK, 7. 4.: 7.05 Naj pesmica naša darilo vam bo.

TOREK, 8. 4.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Rdeče, rumeno, zeleno — Slovenske popevke.

SREDA, 9. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Minute za godbe na pihala — Janko Ferb bere svoje „pesmi brez naslova“.

CETRTAK, 10. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Mladinska oddaja: Nasilje v nogometu.

(Nadaljevanje in konec)
Južnotirolska deželna vlada je odklonila celo ta predlog za pouk nemščine v italijanskih vrtcih.

Zahteva predstavnikov italijanske narodne skupnosti po veljavi pouka nemščine v italijanskogovorečih otroških vrtcih se jasno nanaša samo na kraje, v katerih so vrtci z italijanskim jezikom. V zelo številnih južnotirolskih občinah pa jih ni, ker so tam italijanski predšolski otroci le številčno šibka manjšina: in v teh krajih lahko le težko ustrezajo zahtevi nemškogovorečih politikov po strogi ločitvi, ker bi bil s tem otrokom z italijanskim maternim jezikom obisk vrta prepovedan ali pa bi bili prisiljeni hoditi v vrtec v drugem kraju.

... IN PRIZADETI
V nadaljevanju bom poskušal osvetliti problem iz vidika prizadetih, vzgojitelj, staršev in otrok.

Na strani vzgojiteljice (mišljene so nemško govoreče vzgojiteljice) lahko ugotovimo nezaupanje nasproti italijanskim otrokom oz. dejstvu, da obiskujejo vrtec z nemškim jezikom, nezaupanje, ki ima ne nazadnje korenine v bližnji preteklosti. Preblizu, premalo premagan in predelan je še čas, ko so „Italijane“ doživljali kot tlačitve, kot tiste, ki so poskušali nemški jezik, nemško narodnost iztrgati in Južno Tirolsko italianizirati. Zato je razumljivo, da še danes Italijani — italijanski starši, italijanski otroci, italijanski jezik — s strani nemške narodne skupnosti niso deležni največjih simpatij. Nekaj primerov tega:

— Mnogi starši pri vpisu otroka v vrtec poskušajo ne brez vsakega vzroka prikriti svoj „mešani zakon“, tako da denimo mati, ki se je poročila z Italijanom, navede svoje dekleško ime — strah, da otrok ne bi dobil mesta v vrtcu, je prevelik (čeprav noben zakon ne prepoveduje sprejetja otroka iz jezikovno mešanega zakona v vrtec; vendar imajo v nemških vrtcih čisto nemško govoreči otroci praviloma prednost pred jezikovno mešanimi in italijanskim govorečimi otroki, tj., so pri sprejetju uvrščeni naprej). Ta položaj večjih privede starše tudi do uporabe zvišanih.

Vzgoja in varstvo otrok pred vstopom v šolo sta zasnovana v okviru enotnega sistema vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji. Na osnovi idejnih izhodišč resolucije zvezne skupščine o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravni podlagi ter dokumentov ZKJ in ZKS so naloge vzgojnovarstvene dejavnosti opredeljene v Zakonu o vzgojnovarstveni dejavnosti za predšolske otroke. V sklopu splošnega sistema vzgoje in izobraževanja sodi tudi dvojezična vzgojnovarstvena dejavnost na narodnostno mešanem območju v Prekmurju, ki pomeni skupaj z dvojezično vzgojno izobraževalno dejavnostjo izhodišče za uresničevanje enakopravnosti prebivalstva madžarske in slovenske narodnosti ter za razvoj funkcionalne dvojezičnosti.

Možnost ustanavljanja dvojezičnih vzgojnovarstvenih organizacij daje kot osnovni dokument že Ustava SR Slovenije, ki v tretjem odstavku 250. člena določa, da se lahko z zakonom uvede tudi dvojezična vzgoja in izobraževanje na tistih območjih, kjer poleg pripadnikov slovenskega naroda živijo tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti. Materialno zagotovilo za dejansko delovanje takšnih ustanov izhaja iz istega člena, ki obvezuje SR Slovenijo, da skrbi za razvoj vzgoje in izobraževanja (ter drugih kulturnih in prosvetnih dejavnosti) italijanske in madžarske narodnosti ter v ta namen zagotovi potrebno pomoč. Za uspešno delo teh ustanov pa je bistvenega pomena določilo, po katerem je SR Slovenija sprejela obveznost, da bo podpirala razvoj stikov med italijansko oziroma madžarsko narodnostjo in njunima matičnima narodoma zaradi pospeševanja kulturnega in jezikovnega razvoja narodnosti (Isti odstavek 250. člena Ustave SR Slovenije).

Novi zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok določa v členu 17 tudi jezik, v katerem poteka delo v vzgojnovarstvenih organizacijah in sicer: Vzgojno delo v vzgojnovarstvenih organizacijah poteka v sloven-

— Negativno je ocenjeno, takorekoč kot pomanjkanje odgovornosti, če nemško govoreči starši poskušajo (tudi zaradi pomanjkanja prostora) vpisati otroka v italijanski vrtec. Starši vedo za ta odnos mnogih vzgojiteljev in ga poskušajo izrabit za svoje namene, tj. za sprejem njihovega otroka v dotični vrtec. Tako se denimo zgodi, da z „grožnjo“, da bodo dali otroka v italijanski vrtec, če ga tu ne bodo sprejeli, poskušajo star-

pripravljena, prevladati motnje pri teh otrocih na dvojezičnost, na razloge, ki so v tem, da so starši jezikovno mešani, da italijanski otrok obiskuje nemški vrtec; in če motenj zdaj ni mogoče ugotoviti, bodo prav gotovo kasneje (v šoli) prišli na dan. Če že obstaja tak odnos, potem so fenomene, ki se jih hoče videti, deloma tudi izmisli; po neke vrste „prerokovanju“, ki samo sebe izpolnjuje, se bo otrok, od katerega se pričakuje

proti, da italijanski otroci obiskujejo nemške vrtce, vzgojiteljice vedno znova navajajo t. i. „strokovne“ razloge, ki govorijo proti prisotnosti teh otrok v nemških vrtcih; argumente, ki jih podpira delavnik in izkušnje in ki naj bi zmanjšali negotovost, ki jo ob tem vprašanju občutijo, ter ki naj pomagajo vzgojiteljicam pri odločitvah, ali lahko in ali naj (oziroma naj ne) sprejmejo italijansko govoreče otroke. Tudi za to nekaj primerov:

— Socialno situacijo v vrtcu pogosto zaostruje dejstvo, da je skupina italijansko govorečih otrok, ker ne razume navodil in razlog vzgojiteljice, nezainteresirana, ni pri stvari, se zapre vase ali pa moti vso skupino.

— Iz izkušenj vzgojiteljic, iz kroga znancev in prijateljev navajajo primere za to, da se dvojezično vzgojeni otroci sicer naučijo obeh jezikov, ampak ne tako popolno kot enojezično vzgojeni in bistveno počasneje.

— Citirajo primere, da dvojezično vzgojeni oz. italijansko govoreči otrok v nemškem vrtcu dvojezičnega položaja večinoma ne obvladajo in kažejo znake stresa; zaradi prevelikih zahtev naj bi marsikateri teh otrok začel močiti posteljo, jecljati, gristi nohte itd.

V glavnem je odvisno od posamezne vzgojiteljice, če iz tega položaja, ki po sili nastane, izloči samo negativne vidike, ali pa tudi pozitivne, ki jih ta položaj nosi s seboj. Soočene z drugim kulturnim krogom, ki ga predstavljajo otroci italijanske jezikovne skupnosti, bi razširilo obzorje in znanje otrok obeh jezikovnih skupnosti; s tem bi se lahko zmanjševali predsodki do druge jezikovne skupnosti oz. preprečevali nastanek predsodkov.

Določen ozir na otroke z italijanskim maternim jezikom — s tem da vzgojiteljica denimo od časa do časa uporabi tradicije italijanskega kulturnega kroga, tako da se od časa do časa naučijo kake italijanske pesmi, tako da vzgojiteljica poskuša italijanske otroke vključiti v skupino — bi lahko dosegel nekaj: Samoumevno, konfliktov prosto sožitje obeh jezikovnih skupnosti s polnim spoštovanjem tradicij in življenjskih navad druge.

HANSJÖRG GUTWENIGER

Dvojezičnost in otroški vrtec (s posebnim ozirom na južnotirolski položaj)

ši pritiskati na vzgojiteljico, da bi si tako zagotovili mesto v vrtcu. Računajo s čustvom pripadnosti nemške narodne skupnosti, z določenim nezaupanjem do Italijanov, s strahom, da bi nemško govorečega otroka „izgubili“ v italijansko govorečem vrtcu.

— V vsakem vrtcu je nekaj otrok, ki vzbujajo pozornost, denimo z govornimi motnjami, težavami v stikih, problemi s prilagoditvijo itd. V normalnem primeru se za to navajajo najrazličnejši razlogi, kot: „To je pač edinec“, „Marija je že od doma malo počasna, poznam družino“, „Tomažek jeclja, ker je pred kratkim dobil sestrice“, „Astrid spet moči hlače — najbrž zato, ker so se pred kratkim preselili“ itd. Pozornost vzbuja, da za vedenje italijansko govorečih otrok oz. otrok iz mešanih zakonov, ki odstopa od normale, ta široka paleta vzrokov in razlogov ne velja. Marsikatera vzgojiteljica je prehitro

določeno — torej moteno — obnašanje, tako tudi obnašal.

Če torej po eni strani lahko ugotavljamo določeno nezaupanje nasproti italijanski narodni skupnosti, obstaja po drugi strani vseskozi določeno razumevanje za položaj italijansko govorečih staršev, razumevanje za drugo narodno skupnost, ki ima razloge v resničnosti njihovega vsakdanjega življenja: Nemci in Italijani živijo in delajo skupaj in drug poleg drugega. Vzgojiteljice se zavdajo tega dejstva; vedo, da Italijani, ki živijo v njihovi vasi, živijo tu pogosto že precej časa — nekateri nekaj let, drugi že dve generaciji. Ti Italijani so večinoma priznani kot vaščani, kot „domačini“; sodelujejo v vaškem dogajanju, v občinskem svetu, v društvih itd., trudijo se naučiti nemščine, se integrirajo v vaško strukturo, pokazati razumevanje za obstoječe običaje in tradicije.

Poleg tega emocionalnega za ali

skem jeziku. V vzgojnovarstvenih organizacijah na območju, kjer živijo pripadniki italijanske narodnosti skupaj s pripadniki slovenskega naroda, se z namenom poglobljanja enakopravnega sožitja in razvijanja dvojezičnosti otroci seznanjajo tudi z osnovami slovenskega oziroma italijanskega jezika.

Zakon predpisuje madžarski in slovenski jezik v vzgojnovarstvenih dejavnostih na narodnostno mešanem

oziroma oddelkih in skupinah dvojezično — v slovenskem in madžarskem jeziku.

V členu 5 predvideva Zakon delovanje vzgojnovarstvenih organizacij v naslednjih krajih oziroma pri organizacijah ZZD: Domanjševci, Hodoš, Motvarjevci, Prosenjakovci ter Lendava z oddelki v Centibi, Dobrovniku, Dolgi vasi, Dolini, Gaberju, Genterovcih, Kapci, Lendava — Nafta, Petišovci.

ALBINA LÜCK:

Metode dela v dvojezičnih vzgojnovarstvenih organizacijah na narodnostno mešanem območju v Prekmurju

območju Prekmurja in sicer v zadnjem odstavku člena 17: V vzgojno-varstvenih organizacijah na območjih, kjer živijo pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodnosti, in so s statusom občine določena kot narodnostno mešana območja, poteka vzgojno delo v slovenskem in madžarskem jeziku.

Dvojezično vzgojo kot del splošnega vzgojnoizobraževalnega sistema v SR Sloveniji podrobneje razčlenjuje Zakon o vzgojnoizobraževalnih organizacijah z italijanskim oziroma madžarskim jezikom in o dvojezičnih vzgojnoizobraževalnih organizacijah v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 31:274/72). Ta določa, da poteka na slovensko-madžarskem narodnostno mešanem območju vzgoja in izobraževanje pripadnikov slovenskega naroda in madžarske narodnosti v skupnih vzgojnovarstvenih in vzgojnoizobraževalnih organizacijah

Da bi zagotovila nemoteno delovanje teh vzgojnovarstvenih organizacij ter vključila v dvojezično vzgojno-varstveni proces čim bolj zgodaj in čim večje število otrok, ter jim s tem olajšala vključevanje v dvojezično šolo, zagotavlja SR Slovenija, kakor je določeno v členu 13 Zakona, „polovico sredstev za dejavnost vzgojnovarstvenih organizacij iz prve alineje 5. člena tega zakona, v katerih se vzgajajo otroci dve leti pred vstopom v šolo.“

Uvedbi dvojezičnega šolstva v šolskem letu 1959/60 je postopno sledil tudi razvoj koncepta predšolskih vzgojnovarstvenih ustanov. V nekaterih krajih so prešli na dvojezično vzgojo v vrtcih malodane hkrati z začetki uvajanja dvojezičnega pouka v šole (na Hodošu na primer že leta 1960). Dve leti po uvedbi dvojezičnega pouka delujejo tudi že dvojezični vrtci. V skrbi za čim uspešnejši raz-

voj izobraževalne dejavnosti v madžarskem in slovenskem učnem jeziku se je kmalu jasno pokazalo, da je treba v dvojezične vzgojnovarstvene ustanove kot stopnjo, ki otroka pripravlja na šolo, vključiti čim večje število otrok z narodnostno mešanega območja. Komisija za obmejna in narodnostna vprašanja pri takratni OO SZDL Maribor je ob uvajanju obeh jezikov v vzgojno-varstvene ustanove opozarjala, „da je neogibno treba urediti predšolsko izobraževanje v smeri obveznega vključevanja otrok madžarske in slovenske narodnosti v enoten vzgojni proces vsaj v enoletnem obdobju pred vstopom v šolo“. Občina Lendava je leta 1964 sprejela sklep, po katerem se morajo vsi otroci z narodnostno mešanega območja obvezno vključiti v predšolske vzgojnovarstvene ustanove eno leto pred vstopom v osnovno šolo. Danes na območju občine zajemajo v predšolsko vzgojo že dve leti pred vstopom v šolo vse otroke z narodnostno mešanega območja. Priprava na vstop v dvojezično osnovno šolo traja celo leto.

Na narodnostno mešanem območju lendavske in murskosoboške občine je v letu 1979 delovalo enajst dvojezičnih vzgojnovarstvenih ustanov, v katere je bilo vključenih v vse starostne skupine 481 otrok. Za nekaj več kot polovico otrok (58 %) je bil pogovorni jezik v družini pretežno madžarski jezik. Otroci so bili razporejeni v 24 skupin, z njimi je delalo 27 vzgojiteljic.

Da bi omogočili čim uspešnejšo vzgojo v obeh jezikih, je — kakor za oddelke v dvojezični šoli — tudi za skupine v vzgojnovarstvenih ustanovah normativ glede števila otrok v skupini približno za eno tretjino nižji kot za skupine v ustanovah s slovenskim jezikom. Vzgojiteljice delajo z 12 otroki v starostnih skupinah do treh let, s 16 otroki v starostni skupini od 3 — 4 let ter z 20 otroki v starostnih skupinah od 4 do 7 let.

(Dalje v prihodnji številki)

25 let ZSO pomeni 25 let dela in boja...

(Nadaljevanje s 3. strani)

skupin in bolj ali manj grozi s postavitvijo „tretje sile“, pri čemer tudi ne manjkajo poskusi razdružitve obeh slovenskih organizacij in razbitja enotnosti znotraj le-teh. Toda v zmoti je, kdor misli, da bo uspel razbiti v več kot četrstoletju skovano enotnost ZSO in NSKS ali sploh koroških Slovencev, ki mimo vseh različnih svetovnonazornih in političnih pogledov nismo za ničesar drugega bolj občutljivi kot za razbitje naše enotnosti.

V dani situaciji, ko gre za življenje ali smrt naše narodne skupnosti, sta ohranitev in utrjevanje enotnosti sestavni del naše bitni in naše borbe za nacionalne in socialne pravice v smislu člena 7 državne pogodbe, je naglasil govornik. Kdor tega še ni dojel, je na stranpoli in ne bo žel uspehov. To smo jasno in nedvoumno izpričevali in izpričujemo v naših skupnih prizadevanjih za skupne nacionalne interese. To pa je bilo — kot je dejal predsednik ZSO — vidno demonstrirano tudi pri razgovoru z vlado, ki je bil minuli petek na Dunaju in o katerem je ugotovil:

„Nočem biti noben prerok niti ne želim biti iluzionist, če po zadnjem razgovoru vidim vsaj žarek upanja, da se v našem vprašanju le nekaj premika. Vtis imam, da so zagotovila zveznega kanclerja dr. Kreiskega, češ da hočejo vsaj na administrativnem področju ugoditi našim zadnjim predlogom, ki smo jih vladi in strankam predložili v obliki tako imenovanega operacijskega koledarja, iskrena in resna. Pri tem pa se zavedamo, da gre le za nekatere posamezne probleme in nikakor ne za globalno rešitev naših življenjskih vprašanj in v tej zvezi za potrebno spremembo zakona o narodnih skupinah v cilju dejanske izvedbe člena 7, kakor odgovarja duhu in črki tega mednarodnega dokumenta. Toda če je sprememba tega zakona, kakor so jo napovedali, mogoča

na predlog in v korist strank, potem mora biti sprememba tudi in toliko prej možna, če to zahtevajo interesi v nadaljnjem obstoju in razvoju ogrožene narodne skupnosti ter mednarodnopravno in ustavno neoporečna interpretacija mednarodnih manjšinskih pravic določil.“

Ob koncu je predsednik ZSO opozoril, da soppada 25-letnica ustanovitve ZSO s 25-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe. Petindvajset let se borimo koroški Slovenci za najosnovnejše pravice. To borbo bomo nadaljevali s krepitvijo politične in akcijske enotnosti, z mobilizacijo demokratičnih sil tudi večinskega naroda in z naslonitvijo na matični narod ter vključeni v mednarodne okvire borbe za mir in enakopravne odnose med narodi — vedno v trdni zavesti, prepričanju in spoznanju iz narodnoosvobodilne borbe, da zavisi usoda od nas samih, da moramo o tej usodi odločati sami.

„Zato bomo z vsemi silami krepili naša prizadevanja na kulturno-pro-

svetnem, šolsko-vzgojnem in socioekonomskem področju, ki so nam mimo vseh razočaranj in udarcev prinesli zavidljive uspehe, katerih se s ponosom veselimo ob današnjem jubileju. Če nas k temu še zadnji razgovor na Dunaju navdaja z vsaj malenkostnim optimizmom, se nam ob vstopu v novo četrstoletje odpirajo le svetlejšje perspektive za bodočnost. Pri tem nečemo biti predrzni, da bi pričakovali rešitve od danes na jutri, toda prav tako dobro vemo, da dolgoročno reševanje manjšinskega problema ne pomeni odlaganja rešitve v nedogled, ampak da gre pri reševanju narodnostnega vprašanja za proces, ki mora biti stalno prisoten in ga je treba stalno reševati kot problem, ki bo postal neaktualen šele z zadovoljivo, tudi za prizadele narodno skupnost sprejemljivo rešitvijo.“

To pomeni, da ni mogoče izolirati bistvenih vprašanj, to se pravi aspektov državne pogodbe in globalne rešitve člena 7 samo zaradi tega, da bi napredovali v malenkostnih vprašanjih, je ugotovil govornik. Smo v določeni meri tudi za politiko malih administrativnih korakov, toda ti koraki morajo biti konkretni in smotni, da bomo z vsakim korakom bliže cilju, ki je in ostane celovita rešitev člena 7 oziroma popolna in vsestranska enakopravnost slovenske manjšine kot pogoj in jamstvo njenega obstoja in nadaljnjega razvoja. V tem smislu smo že večkrat izrazili in tudi danes na tem jubileju spet ponavljamo svojo pripravljenost za skupno reševanje na osnovi enakopravnega dialoga s pristojno vlado, in to prav zato, ker nečemo biti objekt, o katerem bi drugi barantali.

„Zavedamo pa se tudi, da je nadaljnji obstoj in razvoj naše narodne skupnosti v prvi vrsti odvisen od nas samih, od našega prizadevanja na gospodarskem, kulturnem in političnem področju. To zavest dovolj prepričljivo manifestiramo v akcijah samopomoči, kot so na primer otroški vrtci, kulturni domovi, glasbena šola, zadrugne postojanke in podobno. Tudi v bodočnosti bomo stremeli za takimi dosežki in z njimi izpričevali našo življenjsko voljo. Petindvajset let ZSO pa pomeni 25 let dela in boja za slovensko narodno skupnost na Koroškem; kot njena avantgarda kljub številnim razočaranjem in hudim udarcem z nezlomljivim poletom in trdno odločnostjo, spričo omenjenih opaznih pozitivnih premikov pa tudi z zdravim optimizmom in neomajno vero v zmago stopamo v novo četrstoletje nadaljnjega dela in boja.“

SPD „ZILA“ v Zahomcu vabi na predvajanje slovenskega filma

DOLINA MIRU

ki bo v petek, 11. aprila 1980 ob 19.30 uri v kinodvorani na Čajni.

Film DOLINA MIRU nas bo popeljal v kruto polpreteklo dobo druge svetovne vojne. V infernu te vojne, ko bombe rušijo hiše in ko kruta pest nazizma razdvaja družine in gonijo tisoče ljudi v taborišča smrti, se v zbirališču za transporte v Rajh domačega mesta srečata osirotela otroka Marko in Lotli, odkoder v zmešnjavi letalskega napada pobegneta, da bi poiskala DOLINO MIRU, kjer prebiva Markov stric.

Ljubitelji slovenskega filma prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo v St. Janžu vabi na igro

DVA BREGOVA

Režija: Sonja Ben

V nedeljo 13. aprila 1980 ob 19.30 uri v dvorani pri Tišlarju v St. Janžu. Gostuje igralska skupina SPD Radiše iz Radiš. Ljubitelji odrske dejavnosti prisrčno vabljeni!

Rožek - živalski park spet odprt

Rožeški živalski park, ki je bil celo zimo zaprt, je od 1. aprila naprej spet odprt in se predstavlja z majhnim velikonočnim darilom. Vsi otroci do 14. leta lahko v velikonočnih počitnicah do vključno 8. aprila zastoj obiščejo živalski park ter se lahko veselijo ob pogledu na mladiče, ki so se skotili v zadnjih tednih.

Od maja naprej bo rožeški živalski park obogaten z nadaljnjo živalsko zvrstjo — risom. Priprave za bivališče oziroma življenjski prostor te divje živali so v teku. Tudi deželna vlada je obljubila podporo.

Risi so že silno redke živali in so tik pred tem, da izumrjejo. Danes jih najdemo v Evropi samo še na Švedskem, Finskem, Poljskem, Češkoslovaškem, v Jugoslaviji, Švici in na Balkanu.

Z ureditvijo bivališča za risa, je živalski park v Rožku dal lep prispevek k rešitvi te pred izumrtjem ogrožene živali.

Dopust 1980

tokrat na otok Hvar

Avstrijsko-jugoslovansko društvo v Celovcu nudi izredno ugodne 14-dnevne počitniške aranžmaje v Jeslo na otoku Hvaru. Cena znaša od 3.650 do 4.050 šilingov.

V ceno so vključeni: transfer v Ljubljano, polet Ljubljana — Split — Ljubljana, transfer z hitro ladjo v Jeslo, 14-dnevni polni penzion, sobe s prho in WC, vodič potovanja.

Podrobnejše informacije nudi Avstrijsko-jugoslovansko društvo na naslov: Österreichisch-jugoslawische Gesellschaft, Landesgruppe Kärnten, Postfach 134, 9021 Klagenfurt/Celovec; tel.: (0 42 22) 28 0 29

SKD Globasnica vabi na komedijo

STROGO ZAUPNO

ki bo v nedeljo 13. aprila 1980 ob 14.30 uri pri Soštarju v Globasnici. Gostuje dramska skupina PD Štandrež iz Štandreža pri Gorici.

Prisrčno vabljeni!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 3. aprila 1980

Za 100 din dobite	55.— šil.
Za 100 din plačate	62.— šil.
Za 100 lir dobite	1.51 šil.
Za 100 lir plačate	1.60 šil.
Za 100 mark dobite	706 šil.
Za 100 mark plačate	722.30 šil.

Sodalitas — Katoliški dom prosvete v Tinjah

● v soboto 12. 4. 1980 od 15. do 21. ure FOTOGRAFSKI TEČAJ ZA ZAČETNIKE IN NAPREDNE S ČRNO-BELO TEHNIKO IN BARYNIMI DIA-FILMI

Voditelj: fotograf Peter Puch, Celovec. Nadaljnji termini: 19. in 26. 4. od 15. do 21. ure

● v ponedeljek 14. 4. 1980 od 14. do 21. ure in torek 15. 4. 1980 od 14. do 21. ure IKBANA, tečaj za začetnike in napredne

Voditeljica prof. Shusui-Pointner Komoda, München

Strokovni sejem „Dopust 80“

Komaj je za nami strokovni sejem „Gast 80“, že se nam bliža prihodnja sejemska prireditev — 5. strokovni sejem za prosti čas in hobby, imenovan „Dopust 80“. Vrata tega zlasti za dopustnike zanimivega sejma, se bodo odprla 17. aprila in bo trajal do vključno 20. aprila. Štiri dni je posvečeno tej strokovni razstavi, ki iz leta v leto pridobiva na pomenu. Ponudba je vsako leto večja, kar je povsem razumljivo, saj je treba tistih nekaj dni prostega časa, ki nam je na razpolago, pametno porabiti. Izbor naprav in priprav, da bi čimbolj izkoristili prosti čas še nikoli ni bil tako velik in pester kakor bo tokrat. Ponudba namreč sega od najrazličnejših plovil — motorni čolni, jadrnice — preko šotorov, prikolic, oprave za kampiranje do raznih pritliklin (za šport, jezenje, lov itd).

Kot posebna privlačnost bo koroški avtosalon v posebni sejmski

hali, kjer bodo na ponudbo najnovejši avtomobilski modeli.

Za mladino bo letos prvič urejeno zabavišče, prav tako bodo letos potovalni uradi prvič predstavili obiskovalcem spored dopustnih možnosti za letošnje poletje in jesen.

V okviru programa „Dopust 80“ bo tudi nagradno tekmovanje, poskusna vožnja s prikolicami (zastonj), križna vožnja z Oldtimerji, prometno-vzgojni otroški vrtec in tekmovanje v spretnosti ročnega dela.

Naj še omenimo, da bo na celovškem razstavišču za „Dopust 80“ na razpolago 20.000 kvadratnih metrov razstavne površine ter da bo razstavljalo 160 podjetij.

Vsem, ki hodijo na dopuste, toplo priporočamo obisk te razstave, ker bomo tam našli in izvedeli vse tisto, da bo dopust res prijeten in da se bodo izpolnile tiste želje, ki smo o njih sanjali predno smo šli na dopust.

SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK

vabi na prvenstveno tekmo

SAK - ASV Annabichl

ob 16.30 uri

ASV Annabichl pod 23 — SAK pod 23

ob 14.45 uri

ki bo v ponedeljek, 7. aprila 1980, na nogometnem igrišču v Annabichlu.

Navijači in prijatelji SAK prisrčno vabljeni!

RADIO - TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

PIČKE strašilo — 18.00 Domači ansambli: Planšarji Jožeta Jeršinovca — 18.30 Obzornik — 18.40 Računalništvo — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Glasbena oddaja — 21.00 Tigrove brigade — 21.55 V znamenju — 22.10 Nočni kino: Brat, ali lahko prihraniš paro.

SOBOTA, 5. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 Jakec in čarobna lučka — 8.20 Udarca brigada — 8.35 Mingodci v glasbeni deželi — 8.50 Otroštvo mladosti — 9.20 Pisani svet — 9.55 London je moj — 10.45 Pot do pravične in spodbudne delitve — 11.15 Dokumentarna oddaja — 11.45 Poročila — 14.15 Guliverjeva potovanja — 15.25 Nogomet — 17.20 Poročila — 17.25 Risanka — 17.30 Kšarka: Cibona — Jugoplastika — 19.00 Naš kraj — 19.15 Zlata ptica — 19.20 Cikcak —

12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 S polno paro — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Dokumentarna oddaja — 21.35 V znamenju — 21.50 Risanka — 21.55 Zabavno glasbena oddaja — 22.10 Športni pregled.

PONEDELJEK, 7. 4.: 8.55 TV v šoli — 16.30 Kmetijska oddaja TV Beograd — 17.30 Poročila — 17.35 Vrtec na obisku: Ciciban se kotlika — 18.00 Tudi to je promet — 18.10 Na poti preobrazbe — 18.35 Obzornik — 18.45 Pop glasba — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Afera — 21.40 Propagandna oddaja — 21.45 V znamenju — 22.00 Kulturne diagonale.

TOREK, 8. 4.: 9.15 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Jakec in čarobna lučka — 17.35 Pustolovščina — 18.05 Glasbeni triangleri — 18.30 Obzornik — 18.40 Z življenjem proti smrti — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Medna-

ČESTITAMO

Vali Nagale iz Šentjakoba v Rožu, absolventka slovenske gimnazije v Celovcu, je po končanem študiju na Celovški univerzi dosegla naslov magistra filozofije.

K temu uspehu iskreno čestitamo!

redna obzorja — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Lutka — 22.15 V znamenju — 22.30 Bern: Evropsko prvenstvo v namiznem tenisu.

SREDA, 9. 4.: 9.35 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Začetek tvegane poti — 18.10 Mladinski pevski festival v Celju — 18.40 Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10

VELIKONOČNI PLES

v nedeljo, 7. aprila 1980 ob 20. uri pri SOŠTARJU v Globasnici. Igrajo: FANTJE IZ PODJUNE

Prisrčno vabljeni!

Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Četrti Balkanski filmski festival — 20.30 Film tedna: Čreda — 22.35 Propagandna oddaja — 22.40 V znamenju — 22.55 625.

ČETRTEK, 10. 4.: 9.10 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Zivljenje na zemlji — 18.00 Otroštvo mladosti — 18.30 Obzornik — 18.40 Kamito morje — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Studio 2 — 22.00 Propagandna oddaja — 22.05 V znamenju.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimalo.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

● SIPEK Mitja: **SENTANEL, MOJE ŽIVLJENJE**, knjiga Šipkovih osebnih spominov in kronika njegove rojstne vasi — Sentanela, 311 str., ilustr.

● VOLARIČ Svetlana: **VIHARNI OTOK**, roman za mladino iz časa italijanske okupacije na otoku Krku, 282 str.

● KONSALIK Heinz G.: **HIŠA ZGUBLJENIH SRC**, roman mafije in medicine, 2 zv. 538 str.

● YSE O GLOBOKEM ZAMRZOVANJU, 182 str., ilustr.

● KAHN-NATHAN Jacqueline: **KONTRACEPCIJA** v 10 lekcijah, 166 str., ilustr.

● WEISS R. F.: **SODOBNO ZDRAVLJENJE Z RASTLINAMI**, 247 str., ilustr.

Za mlajše bralce:
● SUHODOLČAN Leopold: **PETER NOS JE VSEMU KOS**, zgodbe o junaku, ki misli in čuti drugače kot drugi, 106 str., ilustr.

● DAIČMAN Marjeta: **MARJETKA VE, KAJ JE VOJNA**, zgodbe o vojnih časih 185. str., ilustr.

● KOVAČ Polonca: **DEŽEVEN DAN JE KRAŠEN DAN**, zgodbe o resničnih stvareh in dogodkih, ilustr.

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjižarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5—7